

AGRAÏMENTS

En primer lloc, m'agradaria donar les gràcies per la tutorització del treball a la Dra. Cristina Villó Travé, principalment per haver-me ensenyat que, per a fer la feina ben feta, fa falta dedicació. Dedicació que ella ha posat en tot moment en el treball i que ha fet possible poder presentar avui aquest treball de fi de grau.

En segon lloc a Marta Martínez per haver-me ajudat tant en l'aportació d'idees com en la part pràctica del treball, és a dir, he pogut gaudir de les seves paraules des d'un punt de vista diferent: el de l'advocat.

Per últim, agrair en general als meus pares aquest treball. Al meu pare, Pere Vericat Guardia per tot el que ha fet per mi i tot el que m'ha aportat en aquesta vida, perquè sense ell, avui no podria estar presentant aquest projecte. I a ella, la meva mare, perquè allà on sigui, és ella qui em dona les forces per a continuar el llarg camí que és la vida.

ÍNDIX

Abreviatures

1.- INTRODUCCIÓ	6
2.- BREU REFERÈNCIA A L'EVOLUCIÓ HISTÒRICA DES DE LA COMPILACIÓ DE 1960	10
2.1.- Els heretaments en la Compilació del 1960	10
2.2.- Els heretaments en el Codi de Successions	14
2.3.- L'actual regulació dels heretaments	17
2.4.- Diferències entre els heretaments en el CS i l'actual CCCat	19
3.- ASPECTES GENERALS SOBRE ELS PACTES SUCCESSORIS, EN ESPECIAL REFERÈNCIA ALS HERETAMENTS	22
3.1.- Introducció als pactes successoris	22
3.2.- Especial referència als heretaments	24
3.2.1- Concepte, atorgants i beneficiaris	24
3.2.2- Capacitat de les parts i contingut de l'heretament	27
4.- CLASSES D'HERETAMENTS.....	32
4.1.- Heretament simple	32
4.2.- Heretament cumulatiu	34
4.3.- Heretament mutual	36
4.4.- Heretament preventiu	38
5.- EFECTES DE LA CONSTITUCIÓ D'UN HERETAMENT	42
5.1.- Atribució i transmissió de la qualitat d'hereu	42
5.2.- Poder de disposició de l'heretant per actes <i>inter vivos</i>	44
5.3.- La reserva de béns per a disposar <i>mortis causa</i>	46

5.4.- El pagament de llegítimes	47
5.5.- El pacte reversional	47
5.6.- Efectes de l'heretament en el moment de l'obertura de la successió	49
5.7.- L'eficàcia revocatòria	51
6.- LA NORMA GENERAL: LA IRREVOCABILITAT DE L'HERETAMENT.....	52
7.- L'EXCEPCIÓ A LA REGLA GENERAL: LA REVOCACIÓ DELS HERETAMENTS	54
7.1.- Aspectes generals sobre la revocació dels heretaments	54
7.2.- Revocació per indignitat	55
7.3.- Revocació per inhabilitat	57
7.4.- Altres causes de revocació: la revocació per voluntat unilateral	58
7.5.- La revocació en l'heretament preventiu	61
7.6.- La incidència de les crisis matrimonials o de convivència en l'eficàcia dels heretaments	61
8.- REFLEXIONS SOBRE LA IRREVOCABILITAT ENFRONT DE LA REVOCABILITAT DELS HERETAMENTS	64
9.- CONCLUSIONS	68
10.- BIBLIOGRAFIA	72

ABREVIATURES

Art.	Article
BOE	Butlletí Oficial de l'Estat
CCCat	Codi Civil de Catalunya
CDCC	Compilació de Dret Civil Especial de Catalunya
CS	Codi de Successions de Catalunya
DOGC	Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya
Ed.	Edició
F.j.	Fonament jurídic
Núm.	Número
Ob. Cit.	Obra citada
P.	Pàgina
PP.	Pàgines
RJ	Repertori Jurisprudencial
Ss.	Següents
STSJC	Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya
Vol.	Volum

1.- INTRODUCCIÓ

1.1.- Presentació

L'objecte d'aquest treball és l'estudi dels heretaments a Catalunya. En particular farem un estudi detallat d'un dels elements que caracteritza aquesta figura, com és la seva irrevocabilitat. En aquest sentit, cal destacar que, tot i ser irrevocable, també es preveuen determinades causes de revocació, les quals, també seran objecte d'estudi en aquest treball. Davant aquesta situació, la finalitat del treball és determinar en quin grau podem afirmar que l'heretament és una institució irrevocable.

1.2.- Breu referència al contingut

L'heretament és una institució jurídica pròpia del Dret Català, a través de la qual, es pot instituir una persona hereva. Des de la Compilació de Dret Civil de Catalunya de l'any 1960 fins el Codi Civil de Catalunya l'heretament ha evolucionat, intentant adaptar-se al màxim a les exigències de la societat en cada moment. En l'actualitat, els heretaments es troben regulats com una modalitat de pacte successori, enquadrats dintre la regulació de la successió contractual en la Secció Segona, Capítol I, Títol III del Llibre II del CCCat.

Hi ha quatre classes d'heretaments: l'heretament simple, l'heretament cumulatiu, l'heretament mutual i l'heretament preventiu. En el primer d'ells, s'institueix hereu contractual a la persona que l'heretant (persona atorgant del pacte i causant) designi, aquesta institució produirà efectes a la mort del causant. En canvi, en l'heretament cumulatiu a part de la institució d'hereu amb efectes *post mortem*, es fa un atorgament de tots els béns que disposa l'heretant en el moment de la constitució de l'heretament. És per això que l'heretament podem dir que té també, eficàcia *inter vivos*. Per la seva part, l'heretament mutual és un pacte on les persones que l'atorguen s'institueixen hereves recíprocament i no en favor de tercers. I, per últim l'heretament preventiu, no és com a tal un tipus d'heretament, sinó que, és una qualitat que pot recaure sobre qualsevol dels tres tipus d'heretament, amb la finalitat d'evitar que s'obri la successió intestada a la mort del causant.

Sigui quina sigui la modalitat d'heretament, aquest es caracteritza per la seva irrevocabilitat, és a dir, un cop queda constituït l'heretament, esdevé irrevocable. Ara bé, tot i que aquesta irrevocabilitat és una de les seves característiques principals, la Llei

preveu determinats casos en què l'heretament pot ser revocat. En aquest sentit, causes com la indignitat successòria, la inhabilitat per a succeir, o altres causes de revocació per voluntat unilateral del causant són els supòsits en que es permet que l'heretament sigui revocat i fan dubtar que aquesta institució sigui totalment irrevocable.

1.3.- Estructura

El treball s'estructura en quatre parts principals, partint des d'un punt de vista més general sobre els pactes successoris, fins a arribar a la part més concreta: la irrevocabilitat i les causes de revocació de l'heretament:

1. La primera part inclou una breu referència a l'evolució història dels heretaments, partint des de la Compilació de Dret Civil de Catalunya i el Codi de Successions fins a l'actual Codi Civil de Catalunya. En aquesta primera part, hem intentat comparar, tant la ubicació sistemàtica que els repertoris legals han donat en cada moment als heretaments, com les modalitats, la eficàcia i la irrevocabilitat dels heretaments tant en els antecedents a la regulació actual com en el vigent CCCat.
2. La segona part del treball fa referència a aspectes generals dels pactes successoris. I, fet això, s'aprofunditza en la regulació pròpia dels heretaments i aquells aspectes dels pactes successoris que li són aplicables. Es tracten en aquesta part aspectes com el concepte, els atorgants, la capacitat, el contingut del pacte i les classes d'heretaments que hi ha previstes.
3. La tercera part del treball es basa en l'anàlisi de l'eficàcia dels heretaments, és a dir, els efectes que produeixen, i en quin moment es produeixen.
4. I, per últim, la darrera part del treball, tracta la irrevocabilitat dels heretaments com a principi general d'aquesta figura. Així com també es realitza un anàlisi de les causes de revocació dels mateixos, que preveu el propi Codi Civil de Catalunya en determinades situacions.

1.4.- Metodologia

Per a la realització d'aquest treball, he partit d'un estudi principalment doctrinal i legal. En la major part del treball, he fet referència a manuals, revistes jurídiques i altres articles doctrinals sobre Dret Civil Català. Mitjançant els manuals he pogut obtenir la

base més teòrica i, a la vegada, més general dels heretaments. Mentre que els articles de revista doctrinal, m'ha servit per a veure la part més específica de la figura dels heretaments, com per exemple, el punt de vista dels notaris sobre els heretaments.

Per la seva part, l'estudi legal ha estat en tot moment present, a través de l'anàlisi dels articles del Llibre IV del CCCat.

1.5.- Bibliografia

Per a l'elaboració del treball he utilitzat principalment dues fonts: la legal i la doctrinal. Pel que fa a l'estudi de la Llei, m'he centrat principalment en el Codi Civil de Catalunya, Llibre IV, ja que, la major part del treball es basa en Dret vigent a Catalunya en l'actualitat. No obstant això, també he fet servir, en alguns moments puntuals, el Codi de Successions de Catalunya de l'any 1991 i la Compilació de Dret Civil Especial de Catalunya de l'any 1960 .

Pel que fa a la doctrina, he utilitzat manuals, revistes jurídiques i articles doctrinals que, principalment, fessin referència a l'estudi dels pactes successoris, la successió contractual i/o els heretaments principalment de Dret vigent.

En quant a la jurisprudència, en l'actualitat, no n'he trobat ja que, els Tribunals no s'han pronunciat respecte el que és l'objecte del meu treball: la revocabilitat del heretaments a Catalunya.

2.- BREU REFERÈNCIA A L'EVOLUCIÓ HISTÒRICA DES DE LA COMPILACIÓ DE 1960

2.1.- Els heretaments en la Compilació del 1960

En la Compilació de Dret Civil Especial de Catalunya de 1960¹ (d'ara en endavant CDCC) es trobaven regulats en el Llibre Primer, relatiu a la Família, el qual dedicava un títol sencer a la seva regulació. En concret, el Títol IV sota la rúbrica “ De los heredamientos”.

Des d'un punt de vista normatiu, la regulació dels heretaments va ser harmonitzada, és a dir, es va desenvolupar normativament tal i com la coneixem avui dia, a partir de la CDCC, en el posterior Codi de Successions de Catalunya i en l'actual CCCat², els quals analitzarem en els apartats següents. Aquest desenvolupament normatiu que es va dur a terme en la CDCC, fou un dels motius que va produir que el Dret Català s'allunyés, no només del Dret Romà (des del punt de vista històric), sinó que també es deslligués de la regulació prohibitiva que en feia el Dret Civil Espanyol sobre la successió contractual³, que es mostraven partidaris de la prohibició de la mateixa⁴.

D'acord amb la regulació que en feia la CDCC en el seu article 63-1 “El heredamiento, institución contractual de heredero, únicamente podrá otorgarse en capitulaciones matrimoniales, antes o durante el matrimonio, personalmente o mediante poder especial”. No és d'estranyar, doncs, que la regulació d'aquesta institució estigués compresa dintre el Llibre Primer “De la Família” i no en el Llibre Segon “De las Sucesiones”. Com tots els negocis jurídic per causa de mort, l'heretament és també, un

---

¹ Ley 40/1960, de 21 de julio, sobre Compilación del Derecho Civil Especial de Cataluña. *Boletín Oficial del Estado*, 22 de julio de 1960, núm. 275, pp. 10221-10224.

² En el CS els heretaments estaven regulats en el Títol II Capítol I. En el CCCat es troben regulats en el Títol III, Capítol I, Secció 2^a.

³ Garrido Melero, Martín. Los negocios jurídicos de base contractual: los pactos sucesorios. A Garrido Melero, Martín. Derecho de sucesiones. *Un estudio de los problemas sucesorios a través del Código Civil y del Código de Sucesiones por causa de muerte en Cataluña*. Tomo primero. 2^a Ed. Barcelona: Marcial Pons, 2009. p. 218, 978-84-9768-688-6.

⁴ Tant el Dret Romà com el Codi Civil Espanyol preveuen la supremacia de la voluntat i la llibertat testamentària i no accepten els pactes amb els quals dues persones queden vinculades i on, segons el seu punt de vista es restringeix la llibertat del causant de deixar el patrimoni a qui consideri merèixer-lo. Vegi's en aquest sentit Lasarte Álvarez, Carlos. Otras formas de sucesión. A Lasarte Álvarez, Carlos. *Derecho de sucesiones: principios de Derecho civil VII*. Tomo VII. Madrid: Marcial Pons, 2005, pp. 324-326, 849768-253-X.

acte solemne⁵, ja que havia de ser pactat en capítols matrimonials, els quals, havien de ser atorgats, necessàriament en escriptura pública⁶.

En contrapartida als elements familiars de l'heretament, l'article 97-1 CDCC⁷ preveia la transmissió d'una herència a través de testament, per contracte o per llei, contemplant d'aquesta forma l'element successori de l'heretament⁸. Però, aquesta previsió que feia la Llei no era suficient per a apartar-los de la regulació familiar⁹.

En quant a la seva eficàcia, l'art. 67-1 CDCC¹⁰ estableix que l'heretament a favor de contraent li confereix amb caràcter irrevocable la qualitat d'hereu. Això significava que, amb caràcter general, no podria ser revocat i, per tant, es posava de manifest la vocació d'irrevocabilitat d'aquest tipus de successió. Tot i així, i en estreta relació amb aquest aspecte, l'art. 66-1 CDCC¹¹ estableix la seva eficàcia revocatòria, la qual significava que, en el moment en que es constituïa un heretament, si amb anterioritat a aquest ja s'havia ordenat la successió a través de testament o contracte, aquests quedaran revocats a favor de l'últim pacte successori constituït.

Per últim, pel que fa a les classes d'heretaments regulades a la CDCC, l'art. 63-2 CDCC establí que “Los heredamientos podrán otorgarse a favor de cualquiera de los contrayentes o de ambos; de los hijos o descendientes de éstos, y de los contrayentes

---

⁵ Siso Oliver, Ángel; Siso Muntañola, Gema Maria. Los heredamientos. A Martínez-Simancas, S.J, Bercovitz, R.R. *Derechos Civiles de España*. Madrid: Sopec, 2000, Vol. 3, p. 1560, 84-85533-90-9 i González Bou, Emilio. La revitalización de los heredamientos en el nuevo Libro IV del Código Civil de Cataluña. La notaria. 0210-427X, 2008, núm. 59-60, p. 112.

⁶ Els capítols matrimonials havien de formalitzar-se davant de Notari i en escriptura pública com un mer requisit formal per a l'atorgament d'un heretament, ja que, el que realment era important de les capitulacions matrimonials era el seu contingut que no havia de ser modificat per atorgar un heretament.

⁷ Article 97-1 CDCC “La herencia se defiere por testamento, por contrato o por Ley. La sucesión intestada sólo podrá tener lugar en defecto de heredero instituido, y es incompatible con la testada y la contractual universales. Son nulos los pactos o contratos sobre sucesión no abierta, salvo aquellos que estén admitidos expresamente por esta Compilación”.

⁸ L'expressió «contracte» que apareixia en els articles 63-1 CDCC i 97-1 CDCC per a Puig i Ferriol i Roca i Trías, havia de ser entès com a “negoci jurídic bilateral i fonament de la successió que només pot ésser una escriptura de capítols matrimonials”.

⁹ Puig i Ferriol, Lluís, Roca i Trías, Encarnació. Els heretaments. Puig i Ferriol, Lluís., Roca i Trías, Encarnació. *Institucions de Dret Civil de Catalunya*. 2ª ed., Barcelona: Bosch, Casa Editorial, S.A , 1988, p. 657, 84-7676-093-0.

¹⁰ Article 67-1 CDCC “El heredamiento a favor de un contrayente le conferirá, con carácter irrevocable, la cualidad de heredero contractual del heredante y le transmitirá los bienes que éste le hubiere donado de presente (...)”.

¹¹ Article 66-1 CDCC “El heredamiento válido revocará el testamento, el codicilo, la memoria testamentaria y la donación por causa de muerte anteriores a su otorgamiento. Los posteriores solo serán eficaces en la medida en que permitan la reserva para testar o los bienes expresamente excluidos del heredamiento”.

entre sí con carácter mutua¹²”. Per tant, existien tres modalitats d’heretament que analitzarem a continuació:

El primer tipus d’heretament era l’heretament a favor dels contraents, que consistia en un pacte on, de forma irrevocable, una o més persones, instituïen hereva la contrapart de manera unilateral¹². Aquest heretament, al seu torn, podia ser simple, en el qual, no es conferia la qualitat d’hereu fins a la mort de l’heretant¹³; cumulatiu en el qual, no només s’atribuïa la qualitat d’hereu contractual a l’afavorit, sinó que aquest adquiria tots els béns dels quals disposava l’heretant en aquell moment a més dels que adquiriria en un futur¹⁴; i, per últim, també podia ser mixt, el qual era com l’heretament simple on es produïa la institució d’hereu però, a més, s’efectuava donació singular de present, és a dir, béns concrets podien ser donats en el moment de la constitució de l’heretament, però, a diferència de l’heretament cumulatiu, on el que s’atribuïa eren tots els béns de present, en aquest tipus d’heretament els béns que es donaven havien de ser concrets¹⁵.

El segon tipus d’heretament és l’heretament a favor dels fills dels contraents. En aquest tipus d’heretament, dues persones atorgaven un heretament, és a dir, mostraven la seva voluntat a través de la constitució d’un heretament, però, els afavorits eren els seus fills, persones que no participaven en l’acte d’atorgament de l’heretament. En l’organització familiar tradicional de la Catalunya d’aquell moment s’acostumava a pactar aquests tipus d’heretament per tal de conservar la integritat del patrimoni familiar que, generalment en aquella època, es basava en l’agricultura i, per tant, en la voluntat de conservar un patrimoni agrari. L’objectiu principal era que s’anés passant tot el patrimoni de generació en generació sense sortir de l’estirp¹⁶.

Aquesta classe d’heretaments es podia constituir, o bé a favor dels fills nascuts del matrimoni, o bé, a favor de fills ni tan sols concebuts, el que tenia com a conseqüència

---

¹² Puig i Ferriol, Lluís, Roca i Trías, Encarnació. Els heretaments. Puig i Ferriol, Lluís., Roca i Trías, Encarnació. *Institucions de Dret Civil de Catalunya.....*, ob. cit., p. 661.

¹³ En el sentit que l’heretant conservava la propietat dels seus béns fins el dia de la seva mort però, determinades facultats de disposició es podien veure retallades. Vegi’s en aquest sentit Puig i Ferriol, Lluís, Roca i Trías, Encarnació. Els heretaments. Puig i Ferriol, Lluís., Roca i Trías, Encarnació. *Institucions de Dret Civil de Catalunya.....*, ob. cit., p. 663.

¹⁴ A excepció d’aquells béns mobles que l’heretant es reservava per al seu ús personal o adscrits a l’explotació familiar, també aquells béns que es reservava per a disposar-ne a títol onerós. Vegi’s en aquest sentit Puig i Ferriol, Lluís, Roca i Trías, Encarnació. Els heretaments. Puig i Ferriol, Lluís., Roca i Trías, Encarnació. *Institucions de Dret Civil de Catalunya.....*, ob. cit., pp. 666-667.

¹⁵ Puig i Ferriol, Lluís, Roca i Trías, Encarnació. Els heretaments. Puig i Ferriol, Lluís., Roca i Trías, Encarnació. *Institucions de Dret Civil de Catalunya.....*, ob. cit., pp. 663-664.

¹⁶ Puig i Ferriol, Lluís, Roca i Trías, Encarnació. Els heretaments. Puig i Ferriol, Lluís., Roca i Trías, Encarnació. *Institucions de Dret Civil de Catalunya.....*, ob. cit., p. 671.

que, l'eficàcia d'aquests heretaments quedava supeditada a que l'afavorit sobrevisqués a l'heretant o que arribés a néixer. És per aquest motiu que, la CDCC en cap moment predicava la irrevocabilitat d'aquesta classe d'heretaments, a diferència dels heretaments a favor dels contraents. Al seu torn, l'heretament a favor dels fills dels contraents es dividia en tres modalitats diferents: els heretaments purs, en els quals s'instituïa hereu al fill nascut o per néixer, designat pels contraents i amb el requisit que sobrevisqués als mateixos; els heretaments preventius en els quals l'heretant instituïa hereu, algun dels seus fills nascuts o per a néixer, per al supòsit en que aquest morís sense successor universal contractual o testamentari; i els heretaments prelatius on es constituïa una limitació a la facultat de designació d'hereu que els contraents imposaven a favor de determinats fills i per diverses raons (nupcialitat, sexe, grau o estirp)¹⁷.

La última classe d'heretaments que la CDCC regulava eren els heretaments mutuels. Aquests, tal i com estableix ROCA I TRÍAS van sorgir “amb la finalitat de regular d'una forma estable els interessos patrimonials d'aquells cònjuges que, no havent estat instituïts hereus per llurs ascendents, esdevenen titulars d'uns béns adquirits durant el matrimoni¹⁸”. La funció principal d'aquest tipus d'heretament era preservar el patrimoni conjugal. Era una institució recíproca, en la qual, tot el patrimoni anava a parar al cònjuge sobrevivent que l'adquiria totalment. Per últim cal posar de manifest que, si el matrimoni era declarat nul o es dissolia per divorci, l'heretament esdevenia ineficaç¹⁹.

L'article 73 CDCC²⁰ preveia les causes de revocació dels heretaments i en feia una remissió al Codi Civil Espanyol, apartats segon i tercer de l'article 756. Només seran

---

¹⁷ Puig i Ferriol, Lluís, Roca i Trías, Encarnació. Els heretaments. Puig i Ferriol, Lluís., Roca i Trías, Encarnació. *Institucions de Dret Civil de Catalunya...*, ob. cit., pp. 671-680.

¹⁸ Puig i Ferriol, Lluís, Roca i Trías, Encarnació. Els heretaments. Puig i Ferriol, Lluís., Roca i Trías, Encarnació. *Institucions de Dret Civil de Catalunya...*, ob. cit., p. 680.

¹⁹ Puig i Ferriol, Lluís, Roca i Trías, Encarnació. Els heretaments. Puig i Ferriol, Lluís., Roca i Trías, Encarnació. *Institucions de Dret Civil de Catalunya...*, ob. cit., pp. 680-681.

²⁰ Article 73 CDCC “En los heredamientos a favor de los contrayentes la indignidad sucesoria sólo tendrá lugar por las causas previstas en los números segundo y tercero del artículo setecientos cincuenta y seis del Código civil. Si el heredero incurriere en alguna de las mencionadas causas de indignidad podrá el heredante revocar el heredamiento; pero, de existir hijos del matrimonio, en consideración al cual se hubiere aquél otorgado, o descendientes de hijos premuertos, subsistirá dicho heredamiento en favor de los mencionados hijos o descendientes, pudiendo el heredante elegir entre ellos, mediante escritura pública, que será irrevocable, o en testamento, el nuevo heredero, e imponer al elegido o elegidos las condiciones, limitaciones, sustituciones y fideicomisos que estime pertinentes a favor de los otros hijos o descendientes de hijos premuertos del heredero indigno. Si el heredante, conociendo las causas de indignidad, falleciere sin haber hecho revocación, se entenderá que las ha remitido, quedando subsistente el heredamiento. De no haberlas conocido, quedará éste sin efecto respecto del hijo indigno, pero subsistirá en favor de sus hijos o descendientes en la forma ordenada en el propio heredamiento, o, en su defecto, por lo previsto en el heredamiento puro o preventivo ordenado por el heredero indigno, y, a falta de dichas prevenciones, por partes iguales entre todos los hijos, conforme a las normas de la

revocables els heretaments a favor dels contraents per haver estat condemnat en judici per haver atemptat contra la vida del testador, cònjuge, descendent o ascendent o bé, el que hagués acusat el testador de delictes al que la Llei assenyali pena superior a la de presidi o presó major, quan l'acusació sigui declarada calumniosa. No podia ser revocat per altres causes que no fossin aquestes, mentre que els heretaments purs i prelatius, a favor dels fills dels contraents, únicament podien ser revocats, en virtut de l'article 87 CDCC²¹ per les causes de desheretament legitimària. L'heretament mutual, també preveia en l'article 96 CDCC causes de revocació tals com "indignidad, desheredación".

2.2.- Els heretaments en el Codi de Successions

L'any 1992 entrà en vigor el Codi de Successions de Catalunya²² (d'ara en endavant CS), en el que la regulació dels heretaments comprenia els articles 67 a 100 CS. D'acord amb el Preàmbul d'aquesta llei, aquesta institució "segueix fidelment, fins i tot en la sistemàtica, el Títol IV del Llibre I de la Compilació"²³, però, ho fa amb algunes modificacions i novetats que cal posar de relleu.

El CS regulava els heretaments com un tipus de successió voluntària²⁴, a través dels quals s'atorgava la qualitat d'hereu contractual a l'instituït en la successió. Aquesta idea es posava de manifest a l'art. 67.1 CS que establia que "l'heretament, institució contractual d'hereu, solament pot ésser atorgat en capítols matrimonials, personalment o mitjançant poder especial". Aquesta forma d'ordenar la successió tenia prevalença davant de la successió testada i intestada, tal i com preveia l'article 3 CS²⁵. Així doncs, prevalia un acord de voluntats entre persones (successió contractual) que no pas la voluntat unilateral d'una sola persona (testament) i, a la vegada, aquesta voluntat

---

representación sucesoria. En todos los supuestos anteriores subsistirán los derechos reconocidos en las capitulaciones matrimoniales a favor de otras personas, incluso del consorte del heredero indigno, con la limitación prevista en el párrafo segundo del artículo setenta y nueve respecto del usufructo. En todos los bienes que en virtud de este precepto puedan corresponder a los hijos del heredero indigno, éste no podrá tener el usufructo ni la administración que pudiera corresponderle por su patria potestad".

²¹ Article 87.3 CDCC "El heredante podrá revocar los heredamientos puros y prelativos por las causas y en la forma establecida para la desheredación legitimaria".

²² Catalunya. Llei 40/1991, de 30 de desembre. Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, de 21 de gener de 1992.

²³ Apartat IV.b del Preàmbul de la Llei 40/1991, de 30 de desembre. Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, de 21 de gener de 1992.

²⁴ Article 3.1 CS "La successió es defereix per heretament, per testament o pel que disposa la llei".

²⁵ Article 3.2 i 3.3 CS "La successió intestada només pot tenir lloc en defecte d'hereu instituït i es incompatible amb l'heretament i amb la successió testada universal. La successió testada universal només pot tenir lloc en defecte d'heretament".

unilateral tenia preferència davant allò previst a la Llei amb caràcter general per a totes les successions (successió intestada).

Des de la perspectiva de l'hereu, aquest passava a ser-ho de forma plena en virtut de l'art. 76 CS que establia: “mort l'heretant, el contraent a favor del qual s'hagi atorgat l'heretament és l'hereu”. El que significava que el contraent, com a hereu, passaria a obtenir tots els drets i deures del causant, tot l'actiu i el passiu, esdevenint així l'hereu de tot el patrimoni²⁶ amb caràcter irrevocable, inalienable i inembargable²⁷.

Pel que fa a les classes d'heretaments previstes en el CS eren les mateixes que les previstes en l'anterior regulació.

Segons l'autor EGEA FERNANDEZ, els heretaments en el CS s'estructuraven sobre tres elements principals: el primer d'ells era l'element contractual, el segon, l'element familiar i per últim l'element successori. L'element contractual estava present de forma general en els heretaments, però no en tots els tipus, ja que, segons l'autor “tot i que l'art. 67 CS qualifica l'heretament com a institució d'hereu, tanmateix, els heretaments a favor dels fills dels contraents, en no ser acceptats en vida de l'heretant, no responen a aquesta estructura contractual”²⁸. A més a més, en virtut d'aquest element contractual, classificava els heretaments en funció de si tenien “un caràcter bilateral (heretaments a favor dels contraents) i d'altres unilaterals (heretaments a favor dels fills dels contraents), aquells en els quals només hi ha la declaració de voluntat del pare o mare heretants”²⁹.

El segon dels elements a tenir en compte en un heretament per a EGEA FERNÁNDEZ seria l'element matrimonial, el qual era determinant per a la designació dels subjectes

---

²⁶ Egea Fernández, Joan. Els heretaments, en Àrea de Dret Civil (coord.), *El nou Dret successori del Codi Civil de Catalunya*. Setenes Jornades de Dret català a Tossa, PPU, Barcelona, 1994, p. 159.

²⁷ Inembargabilitat i inalienabilitat referent a “(...) que la qualitat d'hereu que, en vida del causant, ostenta l'heretat no té un contingut patrimonial susceptible d'alienació, embargament, empenyorament o altre tipus de gravamen”. Vegi's en aquest sentit Siso Oliver, Ángel; Siso Muntañola, Gema Maria. Los heredamientos. A Martínez-Simancas, S.J, Bercovitz, R.R. *Derechos Civiles de España...*, ob. cit., p. 1562.

²⁸ Egea Fernandez, Joan. Els heretaments, en Àrea de Dret Civil (coord.), *El nou Dret successori del Codi Civil de Catalunya...*, ob. cit., pp. 152-153.

²⁹ Egea Fernandez, Joan. Els heretaments, en Àrea de Dret Civil (coord.), *El nou Dret successori del Codi Civil de Catalunya...*, ob. cit., pp. 152-153.

intervinents³⁰. Un clar exemple del caràcter essencial del matrimoni era el fet que per a constituir un heretament s'havia de fer a través de capítols matrimonials³¹.

Per últim, la mort era, per a EGEA FERNÁNDEZ, un element imprescindible per a que l'heretament pogués desplegar la seva eficàcia. Tot i això, en determinats tipus d'heretaments l'eficàcia del mateix podia néixer en vida del causant. Això era així en els casos d'heretaments on es feien atribucions de béns en el present. Per tant tal i com diu l'autor "Això fa que es pugui parlar també del fet que els heretaments tenen una determinada eficàcia *inter vivos*" i, ja no parlar només, d'efectes *post mortem* d'aquests³².

En el CS, tal i com ja succeïa amb anterioritat en la CDCC, els heretaments tenien un caràcter irrevocable. Però, els textos legals preveïen determinades causes per les quals, els heretaments havien de quedar sense eficàcia, és a dir, havien de ser revocats. El CS, preveu les causes de revocació per als heretaments a favor dels contraents a l'art. 77 CS³³ i per als heretaments a favor dels fills del contraents, l'article 91.3 CS³⁴. En els heretaments a favor dels contraents, les úniques causes de revocació que es preveuen

---

³⁰ Egea Fernandez, Joan. Els heretaments, en Àrea de Dret Civil (coord.), *El nou Dret successori del Codi Civil de Catalunya...*, ob. cit., p. 154.

³¹ Els capítols matrimonials s'efectuaven a través d'una escriptura pública davant de notari, la qual no contenia cap formalitat que la fes excepcional. Així, els heretaments a través de capítols matrimonials podien definir-se com un negoci jurídic de contingut variable, acordat entre dues o més parts, atorgat en contemplació d'una realitat familiar, futura o ja existent, amb la finalitat de regular el seu funcionament i l'ordenació de la seva extinció per qualsevol motiu. Vegi's en aquest sentit, Siso Oliver, Àngel; Siso Muntañola, Gema Maria. Los heredamientos. A Martínez-Simancas, S.J, Bercovitz, R.R. *Derechos Civiles de España...*, ob. cit., pp. 1561-1562.

³² Egea Fernandez, Joan. Els heretaments, en Àrea de Dret Civil (coord.), *El nou Dret successori del Codi Civil de Catalunya...*, ob. cit., p. 158.

³³ Article 77 CS "En els heretaments a favor dels contraents, la indignitat successòria només té lloc per les causes previstes en els supòsits 1r, 2n, 3r i 5e de l'article 11. Si l'hereu incorre en alguna de les dites causes d'indignitat, l'heretant pot revocar l'heretament, però en cas d'existir fills del matrimoni en consideració al qual aquell hagi estat atorgat, o descendents de fills premorts, el susdit heretament subsisteix a favor dels esmentats fills o descendents. L'heretant pot elegir entre ells, mitjançant escriptura pública, que és irrevocable, o en testament, el nou hereu, i imposar a l'elegit o els elegits les condicions, les limitacions, les substitucions i els fideïcomisos que estimi pertinents a favor dels altres fills o descendents de fills premorts de l'hereu indigne. Si l'heretant, coneixent les causes d'indignitat, mor sense haver fet revocació, s'entén que les ha remeses, i l'heretament resta subsistent. Si no les ha conegudes, aquest queda sense efecte respecte al fill indigne, però subsisteix a favor dels seus fills o descendents en la forma ordenada en el mateix heretament o, en defecte d'aquest, pel que preveu l'heretament pur o preventiu ordenat per l'hereu indigne i, si manquen les dites prevencions, per parts iguals entre tots els fills, segons les normes de la representació successòria. En tots els supòsits anteriors, subsisteixen els drets reconeguts en els capítols matrimonials a favor d'altres persones, àdhuc del consort de l'hereu indigne, amb la limitació prevista en el paràgraf segon de l'article 83 respecte a l'usdefruit".

³⁴ Article 91.3 CS "L'heretant pot revocar els heretaments purs i prelatius per les causes i en la forma establertes per al desheretament legitimari".

són per indignitat successòria de l'afavorit en l'heretament. En el cas dels heretaments a favor dels fills dels contraents, la causa de revocació serà el desheretament l·legitimari.

Entre algunes de les novetats que van ser introduïdes en el CS, es va eliminar l'heretament prelatiu per raó de sexe i es va instaurar, per primera vegada, la possibilitat de pactar heretaments mutuels amb caràcter preventiu, possibilitat que encara està vigent en el CCCat i que analitzarem amb més detall en l'apartat 4.4. Respecte els subjectes afavorits en l'heretament, es va incorporar la possibilitat de constituir heretaments a favor dels fills adoptats³⁵.

Tot i aquestes novetats, perdurava l'obligació formal d'atorgar-se els heretaments a través de capítols matrimonials, però, hem de tenir en compte que ara, els heretaments es troben regulats en el Codi de Successions i no en el llibre relatiu a la família³⁶.

2.3.- L'actual regulació dels heretaments

En l'actual Llibre IV del Codi Civil de Catalunya³⁷ (d'ara en endavant CCCat), els heretaments els trobem regulats dintre la successió contractual, en concret, Títol III, Capítol I, Secció 2^a, articles 431-18 i ss. del CCCat.

En l'actualitat, encara trobem una limitació a la llibertat de constitució de l'heretament, segons l'art. 431-2 CCCat³⁸ que manté aquesta institució com un negoci jurídic familiar. S'ha vist ampliada la legitimació activa en el CCCat, és a dir, les persones entre les quals és possible dur a terme la constitució d'un heretament que són: cònjuge o futur cònjuge, la persona amb la qual es conviu en unió estable de parella, els parents en línia directa sense limitació de grau o en línia col·lateral dintre del quart grau, tant per afinitat com per consanguinitat i els parents per consanguinitat en línia directa o en línia

---

³⁵ Egea Fernández, Joan. Els heretaments, en Àrea de Dret Civil (coord.), *El nou Dret successori del Codi Civil de Catalunya...*, ob. cit., pp. 149-150.

³⁶ Vegi's en aquest sentit, Egea Fernández, Joan. Els heretaments, en Àrea de Dret Civil (coord.), *El nou Dret successori del Codi Civil de Catalunya...*, ob. cit., pp. 149-150; Siso Oliver, Àngel; Siso Muntañola, Gema Maria. Los heredamientos. A Martínez-Simancas, S.J, Bercovitz, R.R. *Derechos Civiles de España...*, ob. cit., p. 1562 i Trinchant Blasco, Carlos. Sucesión contractual. A Martínez Sanchiz, José Àngel i Trinchant Blasco, Carlos (cord). *Memento Práctico Francis Lefebvre*. Madrid: Ediciones Francis Lefebvre, 2013-2014, pp.1446-1447, 978-84-15446-14-9.

³⁷ Catalunya. Llei 10/2008, de 10 de juliol, del llibre quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les successions. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*. núm. 5175, de 17 de juliol de 2008, pp. 55923-56024.

³⁸ Article 431-2 CCCat "Hom pot atorgar pactes successoris només amb les persones següents: a) El cònjuge o futur cònjuge. b) La persona amb qui conviu en unió estable de parella. c) Els parents en línia directa sense limitació de grau, o en línia col·lateral dins del quart grau, en ambdós casos tant per consanguinitat com per afinitat. d) Els parents per consanguinitat en línia directa o en línia col·lateral, dins del segon grau, de l'altre cònjuge o convivent".

col·lateral, dintre del segon grau de l'altre cònjuge o convivent. Però, continua estant limitat a l'àmbit familiar. Amb paraules literals de l'autor GARRIDO MELERO, "Los pactos sucesorios han dejado de ser propiamente un negocio capitular pero siguen siendo un negocio familiar"³⁹.

Des del meu punt de vista personal, traslladant l'opinió d'EGEA FERNÁNDEZ, sobre els tres elements fonamentals de l'heretament en el CS⁴⁰ que hem comentat anteriorment, veiem que, aquest punt de vista podria ser d'utilitat a l'actualitat. Estableix que hi ha un element familiar, ja que s'emmarca dintre de l'àmbit familiar les possibilitats de pactar-lo, a més, l'element contractual perquè es fa a través d'un acord bilateral o plurilateral i, successori perquè té efectes després de la mort. Però, en determinats heretaments, l'element successori no regirà ja que, es permet en un heretament fer atribucions de béns en vida del causant; l'element contractual no estarà sempre present, pel fet que, l'heretant, que és la persona que planifica el destí dels seus béns per a quan mori de forma contractual, pot pactar un heretament a favor d'un fill que encara no ha nascut i, per tant, no es pot produir l'acceptació que és el requisit necessari per a que es pugui considerar contracte. Per últim, destacar que en la regulació actual, tal i com opina GARRIDO MELERO o la pròpia Llei, l'àmbit subjectiu dels heretaments continua sent l'àmbit familiar⁴¹. Per tant, sota el meu punt de vista, la ubicació més apropiada per als heretaments hagués estat dintre el Dret de Família ja que la icona de l'origen dels heretaments, com hem vist, era el manteniment del patrimoni dintre una mateixa família.

El CCCat preveu la irrevocabilitat dels heretaments, tot i que, en determinats casos, determina unes causes de revocació que poden provocar la ineficàcia de l'heretament. Els articles que regulen la revocació dels heretaments són el 431-13 i ss. CCCat, aquests seran estudiats en més deteniment en els apartats posteriors, tot i això, a grans trets, cal comentar que hi ha causes d'indignitat successòria i, a més, causes de revocació per la voluntat unilateral de l'heretant.

---

³⁹ Garrido Melero, Martín. Los negocios jurídicos de base contractual: los pactos sucesorios. A Garrido Melero, Martín. *Derecho de sucesiones. Un estudio de los problemas sucesorios...*, ob. cit., p. 226.

⁴⁰ Vegi's en aquest sentit a EGEA FERNÁNDEZ, p. 17.

⁴¹ Vegi's en aquest sentit l'article 431-2 CCCat.

2.4.- Diferències entre els heretaments en el CS i l'actual CCCat

Podríem dir que amb l'entrada en vigor del Codi Civil de Catalunya, s'ha produït una revitalització dels heretaments, ja que aquesta institució portava temps en desús. L'heretament, que en el passat va néixer com una solució per a ordenar la successió de les famílies, amb una economia agrària, ara en el segle XXI es trobava obsoleta. En comptes de deixar l'heretament en el desús, en el qual havia caigut, es va optar per donar-li una funció en la societat catalana i, avui en dia, l'heretament és la institució que regula la successió contractual⁴².

La principal diferència entre el CS i el CCCat en quant als heretaments, resideix en la classificació que cada Codi en fa dels mateixos. En el CS es preveïen dues classes de heretaments: els heretaments a favor dels contraents i els heretaments a favor dels fills dels contraents. Aquest criteri ha canviat per complet en la classificació actual ja que, en l'actualitat no es distingeix qui són els beneficiaris de l'heretament ja que el matrimoni ha deixat de ser el centre de l'heretament⁴³. Pel que fa a les classes d'heretament, el CCCat regula quatre classes diferents. A grans trets, els tipus d'heretaments, que posteriorment els analitzarem amb més profunditat, són: l'heretament simple, l'heretament cumulatiu, l'heretament mutual i l'heretament preventiu.

En quant als subjectes, en el CS, els subjectes entre els quals es podia atorgar un heretament eren: els contraents a favor de contraents, o els contraents a favor dels seus fills, en canvi, en el CCCat, s'ha vist ampliat en el sentit que ara es permet un heretament entre la persona amb la qual es conviu en unió estable de parella, els parents en línia directa sense limitació de grau o en línia col·lateral dintre del quart grau, tant per afinitat com per consanguinitat i els parents per consanguinitat en línia directa o en línia col·lateral, dintre del segon grau de l'altre cònjuge o convivent.

En el CS, els heretaments eren la única possibilitat d'ordenar la successió d'una persona a través de pacte, mentre que en el CCCat, no només existeixen els heretaments dintre la successió contractual, sinó que, també es permet la realització d'atribucions particulars

---

⁴² González Bou, Emilio. La revitalización de los heredamientos en el nuevo Libro IV del Código Civil de Cataluña. *La notaria.*, 0210-427X, 2008, núm. 59-60, pp. 110-111.

⁴³ Garrido Melero, Martín. Los negocios jurídicos de base contractual: los pactos sucesorios. A Garrido Melero, Martín. *Derecho de sucesiones. Un estudio de los problemas sucesorios...*, ob. cit., p. 226.

en pacte successori tal i com preveu l'article 431-5 CCCat⁴⁴, equivalents als llegats en la successió testamentària.

Una altra de les variacions entre el CS i l'actual CCCat és la forma d'atorgar els heretaments, mentre que el CS preveia en el seu article 67.1 que "L'heretament, institució contractual d'hereu, solament pot ésser atorgat en capítols matrimonials, personalment o mitjançant poder especial", el CCCat estableix en el seu article 431-7.1 que "Els pactes successoris, perquè siguin vàlids, s'han d'atorgar en escriptura pública, que no cal que sigui de capítols matrimonials. L'escriptura de pacte successori pot contenir també estipulacions pròpies d'un protocol familiar i altres estipulacions no successòries, però no disposicions d'última voluntat"⁴⁵.

En quant a la revocació dels heretaments, el CS preveia unes justes causes de revocació, bastant limitades per als heretaments a favor dels contraents com per als heretaments a favor dels fills dels contraents. Aquestes causes de revocació, venien determinades per la indignitat successòria i causes de desheretament⁴⁶. En canvi, en el CCCat es preveuen, com analitzarem amb més deteniment en l'apartat 7, causes de revocació substancialment més àmplies que les previstes en el CS. Per tant, tant en el CS com en el CCCat, els heretaments gaudeixen de la condició d'irrevocables a excepció de determinats supòsits en que es perd aquesta essència.

---

⁴⁴D'acord amb l'article 431-5 CCCat "En pacte successori, es pot ordenar la successió amb la mateixa amplitud que en testament. Els atorgants hi poden fer heretaments i atribucions particulars, ins i tot d'usdefruit universal, i subjectar les disposicions, tant si es fan a favor d'ells com de tercers, a condicions, substitucions, ideïcomisos i reversions. També s'hi poden designar marmessors, administradors i comptadors partidors. 2. La renúncia a drets successoris només s'admet en els casos expressament previstos per aquest codi".

⁴⁵ Vegi's en aquest sentit Garrido Melero, Martín. Los negocios jurídicos de base contractual: los pactos sucesorios. A Garrido Melero, Martín. *Derecho de sucesiones. Un estudio de los problemas sucesorios...*, ob. cit., p. 225; Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral*. Madrid: Dykinson, 2009, pp. 2861, 978-84-9849-427-3 i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña*. 2^a ed. Valencia: Tirant lo Blanch, 2008, p. 199, 978-84-9876-308-9.

⁴⁶ Egea Fernández, Joan. Els heretaments, en Àrea de Dret Civil (coord.), *El nou Dret successori del Codi Civil de Catalunya...*, ob. cit., p. 157.

3.- ASPECTES GENERALS SOBRE ELS PACTES SUCCESSORIS, EN ESPECIAL REFERÈNCIA ALS HERETAMENTS

3.1.- Introducció als pactes successoris

A través d'un pacte successori, segons l'art. 431-1.1 CCCat "dues o més persones poden convenir la successió per causa de mort de qualsevol d'elles, mitjançant la institució d'un o més hereus i la realització d'atribucions a títol particular".

Per a GARRIDO MELERO "el pacto sucesorio es la ordenación de la sucesión efectuada por el causante con carácter vinculante. Se contrapone a la planificación testamentaria que tiene por definición un carácter revocable. En el pacto sucesorio el causante planifica su sucesión <<junto con otras personas>>, sean o no los instituidos o los que reciben una atribución, y no <<es libre>> de desvincularse sin más."⁴⁷

L'article 431-2 CCCat, preveu els subjecte que poden atorgar un pacte successori "a) El cònjuge o futur cònjuge. b) La persona amb qui conviu en unió estable de parella. c) Els parents en línia directa sense limitació de grau, o en línia col·lateral dins del quart grau, en ambdós casos tant per consanguinitat com per afinitat. d) Els parents per consanguinitat en línia directa o en línia col·lateral, dins del segon grau, de l'altre cònjuge o convivent" i també, a l'art. 431-5 estableix l'objecte del pacte successori: aquells on es transmeten la qualitat d'hereu, els heretaments, o bé, pactes successoris d'atribucions particular⁴⁸.

En quant a la modificació dels pactes, l'art. 431-12.1 CCCat⁴⁹ estableix que "el pacte successori només quedarà sense efecte si les parts ho acorden a través d'escriptura

---

⁴⁷ Garrido Melero, Martín. Los negocios jurídicos de base contractual: los pactos sucesorios. A Garrido Melero, Martín. *Derecho de sucesiones. Un estudio de los problemas sucesorios...*, ob. cit., p. 221.

⁴⁸ Article 431-5 CCCat "1. En pacte successori, es pot ordenar la successió amb la mateixa amplitud que en testament. Els atorgants hi poden fer heretaments i atribucions particulars, fins i tot d'usdefruit universal, i subjectar les disposicions, tant si es fan a favor d'ells com de tercers, a condicions, substitucions, fideïcomisos i reversions. També s'hi poden designar marmessors, administradors i comptadors partidors. 2. La renúncia a drets successoris només s'admet en els casos expressament previstos per aquest codi".

⁴⁹ Article 431-12 CCCat "1. El pacte successori i les disposicions que conté es poden modificar i deixar sense efecte mitjançant acord dels atorgants formalitzat en escriptura pública. La facultat de modificar i resoldre els pactes successoris de mutu acord s'extingeix després de la mort de qualsevol dels atorgants. 2. Si a l'atorgament del pacte successori han concorregut més de dues persones, per a modificar-lo o resoldre'l, només cal el consentiment d'aquelles a les quals afecta la modificació o la resolució. 3. Per a consentir els actes de modificació o resolució d'un pacte successori, s'ha de tenir capacitat d'obrar plena, llevat que es tracti d'una modificació que afavoreixi un atorgant menor o incapac, cas en el qual s'aplica el que estableix l'article 431-4.2. 4. Si el pacte successori s'ha atorgat en capítols matrimonials, per a modificar-lo o resoldre'l, s'apliquen les regles sobre modificació o resolució d'aquests".

pública com a regla general”. En aquesta mateixa línia es pronuncia LÓPEZ BURNIOL: “las personas que contratan se vinculan, se obligan con la otra o otras; y el cambio de alguno de los contenidos del contrato solo es posible si concurre la voluntad de los afectados”.

Un altre dels aspectes a destacar dels pactes successoris és la seva irrevocabilitat, la qual tractarem en més profunditat a l'apartat 6. La funció que duu a terme la irrevocabilitat en la successió contractual enllaça perfectament amb la finalitat del pacte successori, ja aquesta és que, a través d'un pacte, s'estableixin determinats acords per a que sorgeixin efectes després de la mort del causant, i com a acord de voluntats que és, manifestat davant fedatari públic i amb la capacitat corresponent, ha de tenir vocació d'irrevocable. Ara bé, la irrevocabilitat dels pactes successoris es contraposa a la essencial revocabilitat dels testaments. Segons GÓMEZ TABODA, la revocabilitat dels testaments, en comparació a la irrevocabilitat dels pactes successoris, pot comportar determinats problemes. En paraules de l'autor, “la irrevocabilidad es esencial para comprender la finalidad a que responde el pacto sucesorio. Y para ello debemos compararlo con el testamento”. “Este principio de revocabilidad testamentaria puede presentar problemas e inconvenientes en la vida real. Pensemos en el padre, titular de una empresa o explotación, que asegura a su hijo que será legatario de ésta; e incluso, así lo establece en el testamento. Hasta que se muera el padre, el hijo jamás tendrá la certeza de que, en efecto será el sucesor de esa empresa, pues el testador, en cualquier momento, puede modificar, o incluso suprimir, la cláusula del legado⁵⁰”.

DEL POZO CARRASCOSA, veu els pactes successoris des d'una perspectiva diferent a GÓMEZ TABODA, ja no els contempla tant, des de la perspectiva empresarial, sinó que, té en compte les relacions personals, estableix que “si en un primer moment els pactes successoris estaven destinats a l'organització de la successió en l'entorn d'una empresa familiar, avui en dia constitueixen o poden constituir una solució adequada a problemes actuals, tals com instituir hereu al familiar que té cura del causant protegint-lo d'una futura incapacitació i per tant, de no tenir validesa el testament en el qual s'ha instituït hereu al familiar⁵¹”.

---

⁵⁰ Gómez Taboda, Jesús. Pactos sucesorios. A Gómez Taboda, Jesús. *Derecho de sucesiones de Cataluña. Teoría y práctica*. Valladolid: Lex Nova, 2012, pp.307-308, 978-84-9898-378-4.

⁵¹ Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones: código civil y normativa civil autonómica: Aragón, Baleares, Cataluña, Galicia*,

Concloent amb aspectes generals, cal dir que el pacte successori és un negoci jurídic ja que gaudeix d'un procés previst a la Llei, s'atorga en escriptura pública; és un acte personalíssim pel fet que ha de ser constituït personalment o a través d'un poder especial⁵², d'ara en endavant, ens centrarem en l'estudi del pacte successori en la modalitat dels heretaments.

3.2.- Especial referència als heretaments

3.2.1.- Concepte, atorgants i beneficiaris

Com ja hem avançat, l'heretament forma part de la successió contractual, l'heretament, segons l'art. 431-18 CCCat “ confereix a la persona o persones instituïdes la qualitat de successores universals de l'heretant amb caràcter irrevocable, sens perjudici dels supòsits que regulen els articles 431-13, 431-14 i 431-21”⁵³. Les principals característiques de l'heretament són la inalienabilitat i inembargabilitat⁵⁴. La inalienabilitat es refereix que, la institució d'hereu, no és una qualitat que li pugui ser llevada, mentre que la inembargabilitat fa referència al fet que, la condició d'hereu atorgada mitjançant heretament no pot ser objecte d'embarg.

En vida del causant, es planifica el destí dels seus béns on ell mateix hi participa, és a dir, a través d'un acord de voluntats, estableix juntament amb un altre atorgant, qui serà

Navarra, País Vasco. Judith Solé Resina (coord); María del Carmen Gete-Alonso y Calera (dir.). Cizur Menor: Thomson Reuters, 2011, p. 1368, 978-84-470-3640-0.

⁵² Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (I). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña*. 2^a ed. Valencia: Tirant lo Blanch, 2008, pp. 192-193, 978-84-9876-308-9.

⁵³ En aquest sentit es pronuncia YSÀS SOLANES quan estableix que “el heredamiento o pacto sucesorio de institución de heredero confiere a la persona o personas instituidas la cualidad de sucesores universales del heredante con carácter irrevocable, sin perjuicio de los supuestos que regulan los arts. 431-13, 431-14 y 431-21 CCCat (...). La cualidad de heredero conferida en heredamiento es inalienable e inembargable”. A Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., p. 201.

⁵⁴ Article 431-18.2 CCCat “2. La qualitat d'hereu conferida en heretament és inalienable i inembargable”; Florensa Tomàs, Carles E. El régimen sucesorio de la Comunidad Autónoma de Cataluña. A Gimeno y Gómez-Lafuente, Juan Luís y Rajoy Brey, Enrique (cord.). *Regímenes económico-matrimoniales y sucesiones*. Tomo II. Cizur Menor: Aranzadi, S.A, 2008, p. 1109, 978-84-470-3156-6; Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...*, ob., cit. p. 2859 i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., p. 201.

el beneficiari de tot el seu patrimoni per a quan ell mori. Tanmateix, cal saber que aquesta institució és un dels fonaments de la vocació successòria en el Dret Català⁵⁵.

Pel que fa als subjectes entre els que es constitueix l'heretament són principalment dos: atorgants del pacte i no atorgants.

A continuació, analitzarem aquests dos grups de subjectes: els primers són les persones que participen en el naixement del negoci jurídic, els quals manifesten la seva voluntat de constituir un heretament, sense tenir en compte si resultaran beneficiades o no pel pacte. En aquest aspecte cal destacar la desvinculació matrimonial que es fa del Dret anterior⁵⁶, en entendre que els heretaments ja no han de ser atorgats, obligatòriament en capítols matrimonials, la qual cosa pot ajudar a promoure l'aplicabilitat de la figura⁵⁷.

L'art. 431-2 CCCat⁵⁸ regula qui són les persones atorgants d'un heretament. Autors com "DEL POZO CARRASCOSA", "FLORENSA TOMÁS", "GARRIDO MELERO" i "RIVAS MARTÍNEZ", en relació al context familiar dels heretaments estableixen que el CCCat no s'ha deslligat del tot de l'àmbit familiar sinó que ha adoptat una solució mitja entre la desvinculació total i la regulació prevista anterior del CS i la CDCC⁵⁹.

En virtut de l'art. 431-2 CCCat, els atorgants d'un heretament poden ser el cònjuge o futur cònjuge, la persona amb la qual es conviu en unió estable de parella, els parents en línia directa sense limitació de grau o en línia col·lateral dintre del quart grau, tant per

---

⁵⁵ Article 411-3 CCCat "1. Els fonaments de la vocació successòria són l'heretament, el testament i el que estableix la llei. 2. La successió intestada només pot tenir lloc en defecte d'hereu instituït, i és incompatible amb l'heretament i amb la successió testada universal. 3. La successió testada universal només pot tenir lloc en defecte d'heretament".

⁵⁶ Amb referència al Codi de Successions derogat en l'actualitat.

⁵⁷ Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 1368-1370.

⁵⁸ Article 431-2 CCCat "Hom pot atorgar pactes successoris només amb les persones següents: a) El cònjuge o futur cònjuge. b) La persona amb qui conviu en unió estable de parella. c) Els parents en línia directa sense limitació de grau, o en línia col·lateral dins del quart grau, en ambdós casos tant per consanguinitat com per afinitat. d) Els parents per consanguinitat en línia directa o en línia col·lateral, dins del segon grau, de l'altre cònjuge o convivent".

⁵⁹ Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. derecho de sucesiones*. 2ª ed. Barcelona: Marcial Pons, 2013, p.308, 978-84-15948-12-4; Florensa Tomàs, Carles E. El régimen sucesorio de la Comunidad Autónoma de Cataluña. A Gimeno y Gómez-Lafuente, Juan Luís y Rajoy Brey, Enrique (coord.). *Regímenes económico-matrimoniales y sucesiones...*, ob. cit., p. 1102; Garrido Melero, Martín. Los negocios jurídicos de base contractual: los pactos sucesorios. A Garrido Melero, Martín. *Derecho de sucesiones. Un estudio de los problemas sucesorios...*, ob. cit., p. 226 i Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...* ob., cit. p. 2861.

afinitat com per consanguinitat i els parents per consanguinitat en línia directa o en línia col·lateral, dintre del segon grau de l'altre cònjuge o convivent⁶⁰.

Concretament, l'apartat 431-2. a), estableix que podrà atorgar un heretament el futur cònjuge, per tant, permet la constitució d'un heretament entre persones amb vocació de contraure matrimoni, sense necessitat aquest s'hagi celebrat prèviament per a que desplegui la seva eficàcia, sempre i quan, clar està, no existeixi cap impediment per a contraure'l. Ara bé, hem de tenir en compte que si el matrimoni no s'arribés a celebrar, es preveu la possibilitat de revocar unilateralment l'heretament al·legant un canvi substancial, sobrevingut i imprevisible de les circumstàncies que van constituir-lo tal i com preveu l'article 431-14.1.d). I, si per contra, tot i que el matrimoni no s'arribi a celebrar, no hi ha oposició ni revocació per part de les parts, aleshores, s'haurà constituït un heretament entre dos persones estranyes des del punt de vista familiar⁶¹.

Cal posar de relleu també, l'apartat c) de l'art. 431-2, el qual preveu un heretament possible entre “els parents en línia directa sense limitació de grau, o en línia col·lateral dins del quart grau, en ambdós casos tant per consanguinitat com per afinitat”.

Els parents per consanguinitat en línia directa, és a dir, pares, fills, néts, avis..., no s'establirà una limitació de grau a l'hora de la constitució d'un heretament, mentre que, per als parents en línia col·lateral, és a dir, els germans, tiets, cosins..., s'establirà una limitació; es podrà constituir un heretament dintre del quart grau de parentiu. D'altra banda, el CCCat preveu la constitució d'un heretament entre parents per afinitat, és a dir, la relació que s'estableix entre els parents consanguinis d'un cònjuge amb l'altre; en aquest cas també hi ha la restricció de graus, es podrà establir entre parents afins fins el quart grau de parentiu. Amb la introducció d'aquesta última possibilitat, el que es pretén és ampliar el cercle de persones que podran constituir un heretament però, sense sortir-se'n de l'àmbit familiar⁶². No obstant, sota el meu punt de vista, si un matrimoni es trenca i amb anterioritat a aquesta ruptura s'havia constituït un heretament entre el marit i la sogra, aquest quedarà constituït entre persones que ja no formen part d'un mateix cercle familiar.

---

⁶⁰ Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (I). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., pp. 183-186.

⁶¹ Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 309.

⁶² Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 309.

A banda dels atorgants de l'heretament, als que ens acabem de referir, l'altre tipus de subjectes que s'identifiquen en la constitució d'un heretament són les persones no atorgants. En relació amb aquestes, l'art. 431-3.1 CCCat estableix que “ les persones no atorgants d'un pacte successori a favor de les quals s'ha fet un heretament o una atribució particular no adquireixen cap dret a la successió fins al moment de la mort del causant”.

Dit això, quan es constitueix un heretament, es pot fer a favor d'alguns dels atorgants, de tots els atorgants o bé a favor de terceres persones que res tenen a veure en l'atorgament. En conseqüència, pot passar que resultin afavorides en un heretament persones que no van estar presents en la seva constitució, que tant poden ser familiars dels que van ser presents en l'atorgament de l'heretament, com estranys⁶³.

Sota el meu punt de vista, el fet que s'hagi ampliat la legitimació activa i passiva per a poder constituir un heretament, ha estat una decisió adequada, ja que, donada la flexibilitat que el CCCat presumptament atribueix a aquesta institució, l'ampliació de la legitimació pot fomentar la promoció dels heretaments a l'hora de buscar vies per a organitzar la successió del causant. En l'actual regulació, no només està permès l'heretament entre cònjuges i a favor dels fills d'aquests, sinó que, com hem vist, es pot acabar constituint un heretament entre persones estranyes la qual cosa, s'assembla més a una de les institucions de caire successori, segons GARRIDO MELERO “más potentes de la historia jurídica”⁶⁴.

3.2.2.- Capacitat de les parts i contingut de l'heretament

La capacitat necessària per a la constitució d'un heretament la regula l'art. 431-4 CCCat⁶⁵, dintre la regulació dels pactes successoris en general. Cal posar de manifest que, el CCCat no regula de forma específica la capacitat requerida per a la constitució

---

⁶³ Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1371; Egea Fernandez, Joan: “La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya”, en Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, *Jornada de Dret de Successions*. Enfoque XXI, Tarragona 2008, p. 2; Gómez Taboda, Jesús. Pactos sucesorios. A Gómez Taboda, Jesús. *Derecho de sucesiones de Cataluña. Teoría y práctica...*, ob. cit., pp. 308-309 i Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...* ob., cit. p. 2863.

⁶⁴ Garrido Melero, Martín. Los negocios jurídicos de base contractual: los pactos sucesorios. A Garrido Melero, Martín. *Derecho de sucesiones. Un estudio de los problemas sucesorios...*, ob. cit., p. 215.

⁶⁵ Article 431-4 CCCat “Els atorgants d'un pacte successori han d'ésser majors d'edat i gaudir de capacitat d'obrar plena. Tanmateix, si un atorgant d'un pacte successori té només la condició d'afavorit i no li és imposada cap càrrega, pot consentir en la mesura de la seva capacitat natural o per mitjà dels seus representants legals o amb l'assistència del seu curador”.

d'un heretament, és per aquest motiu, que ens hem de guiar per la capacitat exigida per a la constitució de qualsevol pacte successori, ja sigui un heretaments o un pacte successori d'atribució particular.

Per a la constitució d'un heretament, s'exigeix en virtut de l'art. 431-4 CCCat, per a l'atorgant causant de l'heretament, la majoria d'edat i la plena capacitat d'obrar. Aquesta capacitat que es requereix, d'acord amb el que diu l'autor DEL POZO CARRASCOSA “está justificada por la trascendencia jurídica y económica *inter vivos* que puede tener el pacto sucesorio y, en consecuencia, la posibilidad de causar un perjuicio patrimonial grave e irreversible en el patrimonio del otorgante”⁶⁶. A més a més, res diu la Llei sobre l'atorgant que no és causant ni afavorit, pel que cal entendre, segons EGEA FERNÁNDEZ “que s'aplica la regla general: majoria d'edat i plena capacitat d'obrar”⁶⁷. Hem de tenir en compte que l'art. 431-4 *in fine* CCCat permet que, “si un atorgant d'un pacte successori té només la condició d'afavorit i no li és imposada cap càrrega, pot consentir en la mesura de la seva capacitat natural o per mitjà dels seus representants legals o amb l'assistència del seu curador”. És a dir, un menor d'edat pot formar part de l'atorgament d'un heretament, sempre i quan gaudeixi de la capacitat natural i no li sigui imposada cap càrrega o gravamen que hagi de complir⁶⁸.

En relació amb les exigències de capacitat previstes en el CCCat, cal dir que la manca de la capacitat d'obrar comporta la anul·labilitat de l'heretament, però no comporta la seva nul·lilitat⁶⁹. Ara bé, quan una persona en un heretament únicament resulta afavorida

---

⁶⁶ Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 310 i Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1371.

⁶⁷ Egea Fernandez, Joan: “La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya”, en II·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, *Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p. 3.

⁶⁸ Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 310 i Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1371.

⁶⁹ En aquest sentit, DEL POZO CARRASCOSA estableix que, “con una clara falta, no solo de sistemática, sino también de criterio, el art. 431-9.1 enumera una serie de causas que, “bajo la etiqueta de <<nulidad>> son, en realidad, causas de anulabilidad de los pactos sucesorios, lo que significa que tales pactos son inicialmente válidos, si bien susceptibles de impugnación”. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1371.

i no participa de la seva constitució, li serà requerida la capacitat natural o, en el seu cas, amb el consentiment de la representació legal de la mateixa⁷⁰.

El CCCat dedica els articles 431-5 i 431-6 CCCat⁷¹ al contingut dels pactes successoris i, en ells, s'inclou la regulació del contingut de les atribucions particulars i dels heretaments com a modalitat de pacte successori. El que no trobem és una regulació específica del contingut dels heretaments a la Secció Segona, Capítol I, Títol III del Llibre IV del CCCat. Dit això, quan l'art. 431-5 CCCat estableix "ordenar la successió amb la mateixa amplitud que en testament" es refereix a l'heretament ja que, s'entén com una ordenació successòria universal, una vertadera institució d'hereu.

Un cop l'heretament contingui la institució d'hereu, l'heretant ja no podrà fer-se enrere, en el sentit que ja haurà distribuït i organitzat els seus béns per a després de la seva mort. No obstant això, com en tota regla general hi ha excepcions com, per exemple, que s'hagi estipulat en el propi heretament la reserva per a disposar de determinats béns, potestat de la que gaudeix l'heretant⁷². Tanmateix, en heretament es poden imposar determinades càrregues⁷³ que poden constituir prestacions de caràcter personal, de fer o no fer una determinada acció i hauran d'aparèixer de manera expressa en l'heretament⁷⁴. D'altra banda, l'art. 431-6 CCCat⁷⁵ preveu que en l'heretament, els atorgants hagin de fer constar a la vegada la finalitat d'aquest si té caràcter determinant, la qual cosa

---

⁷⁰ Vegi's en aquest sentit Garrido Melero, Martín. Los negocios jurídicos de base contractual: los pactos sucesorios. A Garrido Melero, Martín. *Derecho de sucesiones. Un estudio de los problemas sucesorios...*, ob. cit., pp. 225-226 i Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...*, ob. cit., p. 2864.

⁷¹ Article 431-5 CCCat "1. En pacte successori, es pot ordenar la successió amb la mateixa amplitud que en testament. Els atorgants hi poden fer heretaments i atribucions particulars, ins i tot d'usdefruit universal, i subjectar les disposicions, tant si es fan a favor d'ells com de tercers, a condicions, substitucions, fideïcomisos i reversions. També s'hi poden designar marmessors, administradors i comptadors partidors. 2. La renúncia a drets successoris només s'admet en els casos expressament previstos per aquest codi".

⁷² Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 315-316; Gómez Taboda, Jesús. Pactos sucesorios. A Gómez Taboda, Jesús. *Derecho de sucesiones de Cataluña. Teoría y práctica...*, ob. cit., pp. 310-311 i Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...*, ob. cit., p. 2864.

⁷³ A mode d'exemple una càrrega podria ser la cura i l'atenció dels atorgants o de tercer.

⁷⁴ Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 316-317.

⁷⁵ Article 431-6 CCCat "En pacte successori, es poden imposar càrregues als afavorits, que hi han de figurar expressament. Si escau, també s'hi ha de fer constar, si té caràcter determinant, la finalitat que es pretén assolir amb l'atorgament del pacte i les obligacions que les parts assumeixen a aquest efecte. 2. Les càrregues poden consistir, entre d'altres, en la cura i atenció d'algun dels atorgants o de tercers, i la finalitat, també entre d'altres, en el manteniment i la continuïtat d'una empresa familiar o en la transmissió indivisa d'un establiment professional".

significa que la finalitat no serà únicament un pressupòsit del pacte sinó que si no es compleix, l'atorgant causant estarà legitimat per a revocar-lo de forma unilateral, i per tant, perdrà la seva eficàcia. Hauran de fer constar llavors, la finalitat que es pretén assolir amb l'atorgament del pacte i les obligacions que les parts assumeixen a aquest efecte. La finalitat que preveu el Codi, en l'article 431-6⁷⁶ és el manteniment i continuïtat d'una empresa familiar o la transmissió indivisa d'un establiment professional, però no impedeix a que altres finalitats puguin ser acordades per les parts⁷⁷.

---

⁷⁶ Article 431-6.2 CCCat “ Les càrregues poden consistir, entre d'altres, en la cura i atenció d'algun dels atorgants o de tercers, i la inactivitat, també entre d'altres, en el manteniment i la continuïtat d'una empresa familiar o en la transmissió indivisa d'un establiment professional”.

⁷⁷ Vegi's en aquest sentit Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 313-314.

4.- CLASSES D'HERETAMENTS

4.1.- Heretament simple

L'heretament simple es troba regulat a l'art. 431-19.1 CCCat el qual preveu que "l'heretament és simple si només atribueix a la persona instituïda la qualitat d'hereva de l'heretant i no perd aquest caràcter encara que l'heretant també faci donació de present de béns concrets a la persona instituïda". L'heretament simple és la modalitat d'heretament configurat per la Llei com a heretament "tipus", és a dir, és el que opera per defecte entre aquells que vulguin pactar un heretament a menys que, de forma expressa, demostrin el desig de configurar un heretament d'una altra classe⁷⁸.

Aquest tipus d'heretament comporta la institució d'hereu de l'heretant i permet, a la vegada, la donació de béns concrets en el present sense que aquest perdi l'essència de "simple"⁷⁹. Aquesta donació de present de béns equival a l'heretament mixt que el CS regulava en el seu art. 84 CS⁸⁰, com un heretament simple amb donació singular de present de béns⁸¹. En aquest sentit, el CCCat ha unificat criteris i ha simplificat en una única modalitat d'heretament el que abans eren els heretaments simples i mixtos.

L'heretament simple, a diferència dels altres tipus d'heretament pot ser constituït, tant a favor de persones atorgants, com de persones no atorgants de l'heretament. En aquest sentit, si l'heretament simple és a favor de persona que participa també en l'atorgament de l'heretament aquesta esdevindrà hereva de l'heretant en vida del causant amb caràcter irrevocable. En canvi, si la institució d'hereu és en favor d'una persona absent (tercer no atorgant) en el moment de l'atorgament, aquesta persona tindrà una expectativa de futur per a quan mori l'heretant: ser cridat a l'herència. Crida que es pot

---

⁷⁸ Rivas Martínez, Juan José. Catalunya: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...*, ob. cit., p. 2872.

⁷⁹ Vegi's en aquest sentit Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1390; Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 336; Egea Fernandez, Joan: "La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya", en II·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, *Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p. 5; Gómez Taboda, Jesús. Pactos sucesorios. A Gómez Taboda, Jesús. *Derecho de sucesiones de Cataluña. Teoría y práctica...*, ob. cit., p. 325 i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., p. 203.

⁸⁰ Article 84 CS "L'heretament mixt és un heretament simple amb donació singular de present (...)" i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., p. 203.

⁸¹ Garrido Melero, Martín. Los negocios jurídicos de base contractual: los pactos sucesorios. A Garrido Melero, Martín. *Derecho de sucesiones. Un estudio de los problemas sucesorios...*, ob. cit., pp. 238-239.

veure frustrada si els atorgants del pacte acorden deixar sense efecte el pacte successori⁸².

En aquest tipus d'heretament, i com a regla general en la majoria, l'afavorit en l'heretament ha de sobreviure al causant, ja que si el premor, no sorgiran els efectes propis de la successió i, per tant, no es podrà atorgar la qualitat d'hereu a l'afavorit que ha premort al causant, ni ho podran ser tampoc els descendents d'aquest per via *ab intestato*. D'altra banda, si tot va segons el previst i l'hereu sobreviu al causant, en el cas d'haver constituït un heretament simple, en el qual l'afavorit és, a la vegada atorgant, no serà necessari que torni a manifestar l'acceptació del títol ja que aquest es va acceptar en el moment de la constitució. Així mateix, un cop s'hagi constituït l'heretament i l'afavorit l'hagi acceptat, no podrà repudiar-lo en posterioritat, en virtut del seu caràcter irrevocable⁸³.

Els efectes propis de la successió no es produiran fins la mort del causant. Per aquest motiu, el precepte 431-25 CCCat estableix que, tot i que es faci alguna donació en vida del causant de determinats béns al afavorit per l'heretament, l'heretant té la facultat de disposició sobre els seus béns fins el dia de la seva mort. No obstant això, en vida del causant es despleguen determinats efectes, tals com que l'heretant podrà disposar a títol onerós dels seus béns, però no de forma gratuïta. Si l'heretant no fa cas de les limitacions a l'hora de disposar dels seus béns, i en disposa a títol gratuït, aquest acte serà impugnable per l'hereu. Ara bé, tot i que, com acabem de veure, hi ha determinats efectes que tenen lloc en vida del causant, els més importants, per contra, naixen després de la seva mort, ja que és aleshores quan la institució d'hereu cobra tot la seva eficàcia, en tant que és el moment en que l'hereu adquireix tot l'actiu hereditari del patrimoni de l'heretant, a la vegada que acumularà també, tot el passiu. En aquest moment, l'hereu passarà a regir-se per les normes generals d'institució d'hereu⁸⁴.

---

⁸² Vegi's en aquest sentit Egea Fernandez, Joan: "La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya", en Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, *Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., pp. 5-6 i Ginés Castellet, Núria. Los pactos sucesorios en Cataluña: entre la tradición y la innovación. *Actualidad Civil...*, ob. cit., p. 18.

⁸³ Vegi's en aquest sentit Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., pàg. 1390; Ginés Castellet, Núria. Los pactos sucesorios en Cataluña: entre la tradición y la innovación. *Actualidad Civil...*, ob. cit., p. 19.

⁸⁴ Ginés Castellet, Núria. Los pactos sucesorios en Cataluña: entre la tradición y la innovación. *Actualidad Civil...*, ob. cit., pp. 19-21.

4.2.- Heretament cumulatiu

Aquest tipus d'heretament es troba regulat a l'art. 431-19 CCCat apartats segon i tercer⁸⁵. El podríem definir com un heretament on s'institueix hereva una persona i, a més, se li atribueixen en el present⁸⁶ els béns dels que disposa l'heretant en el moment de la constitució de l'heretament.

Segons DEL POZO CARRASCOSA “ El heredamiento cumulativo constituye un único negocio jurídico que incluye dos títulos, el de *heredero* y el de *donatario*, con la peculiaridad de que el objeto de la donación puede ser todo el patrimonio presente del heredante”⁸⁷. Per tant, el títol d'hereu ja que un cop el causant mori aquest adquirirà tot el seu patrimoni i, títol de donatari pel que fet que en aquest tipus d'heretament es fa donació de béns en el moment en que el mateix es constitueix.

En aquest tipus d'heretament, a l'heretant només li romandran intactes les facultats dispositives sobre els béns que no ha transmès en heretament, que seran aquells béns que, o bé s'ha reservat o bé ha adquirit amb posterioritat a la constitució de l'heretament, dels quals en podrà disposar a títol onerós. Cal tenir en compte, a més, que aquest heretament no opera de forma automàtica, sinó que cal que les parts estableixin de manera expressa que volen constituir un heretament cumulatiu. Això no significa que s'hagin d'utilitzar unes paraules o expressions concretes, sinó que se'n desprengui la voluntat de l'heretant de constituir aquest tipus d'heretament⁸⁸.

---

⁸⁵ Article 431-19.2 i 3 “2. L'heretament és cumulatiu si, a més de conferir la qualitat d'hereu de l'heretant, atribueix a la persona instituïda tots els béns presents de l'heretant i no perd aquest caràcter encara que l'heretant exclouï béns concrets de l'atribució de present 3. L'heretament cumulatiu no es presumeix mai i s'ha de pactar de manera expressa”.

⁸⁶ Hi ha determinats béns que en el moment de constituir l'heretament no se li atorgaran, la qual cosa, no vol dir que aquests béns no siguin per a l'instituït hereu en un futur. L'heretant se'n guarda el gaudi d'ells mentre encara viu i quan mori passaran a formar part del cabdal relict i per tant, aniran a parar igualment a l'hereu tot i que es pot preveure un altre destí. Vegi's en aquest sentit Egea Fernandez, Joan. *Comentarios al Libro Cuarto del Codi Civil de Catalunya, relatiu a les successions*. A Egea Fernandez, Joan i Ferrer Riba Josep (dir), Alascio Carrasco Laura (coord.). Barcelona: Atelier, 2009, pp. 1146-1147, 978-84-92788-11-8.

⁸⁷ Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1391.

⁸⁸ Vegi's en aquest sentit Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1391; Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 336-337; Egea Fernandez, Joan: “La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya”, en Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, *Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p. 6; Florensa Tomàs, Carles E. El régimen sucesorio de la Comunidad Autónoma de Cataluña. A Gimeno y Gómez-Lafuente, Juan Luís y Rajoy Brey, Enrique (coord.). *Regímenes económico-matrimoniales y sucesiones...*, ob. cit., p. 1110; Gómez Taboda, Jesús. Pactos sucesorios. A Gómez Taboda, Jesús. *Derecho de sucesiones de Cataluña. Teoría y*

A conseqüència del caràcter irrevocable que tenen aquesta classe d'heretaments, els heretaments cumulatius només poden ser constituïts entre persones que són atorgants del pacte, ja que, no és possible atribuir la qualitat d'hereu i atorgar tot el patrimoni a una persona sense el seu consentiment. Per aquest motiu, la persona beneficiada ha de formar part de l'atorgament de l'acte. D'aquesta manera, les persones beneficiades en un heretament cumulatiu seran les mateixes persones que el constitueixen, i, si no és així, l'heretament no es podrà considerar vàlid⁸⁹.

En quant als efectes que té el traspàs, respecte els deutes del causant, quan els deutes contrets per l'heretant són anteriors a la constitució de l'heretament, els béns transmesos en l'heretament cumulatiu, queden afectes a aquests deutes, ja que sinó es podrien veure perjudicats els creditors del causant, en el cas que en tingués. En canvi, si els deutes han estat contrets després d'haver atorgat l'heretament, lògicament, els béns transmesos no hauran de respondre d'aquests deutes, sinó que serà l'heretant qui respongui dels mateixos⁹⁰.

Per acabar, si l'hereu premort al causant i s'havia constituït un heretament cumulatiu, a diferència que els heretaments simples, l'art. 431-24.3 CCCat⁹¹ separa el destí dels béns en funció de quin va ser el moment en que van ser atorgats a l'afavorit. Els béns donats en vida del causant a l'afavorit, es transmetran als successors de l'hereu frustrat, mentre que, en el cas dels béns que en el moment de la mort de l'heretant encara eren propietat seva, no s'atribuiran als successors del premort sinó que, per contra, seran els successors de l'heretant qui els rebran. A diferència del que passa amb els béns, la qualitat d'hereu, només es podrà transmetre si l'hereu premort era descendent del

---

práctica..., ob. cit., pp. 325-326 i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., p. 203.

⁸⁹ Vegi's en aquest sentit Egea Fernandez, Joan: "La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya", en Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, *Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., pàg. 6 i Ginés Castellet, Núria. Los pactos sucesorios en Cataluña: entre la tradición y la innovación. *Actualidad Civil...*, ob. cit., pp. 21-22.

⁹⁰ Ginés Castellet, Núria. Los pactos sucesorios en Cataluña: entre la tradición y la innovación. *Actualidad Civil...*, ob. cit., pp. 22-24.

⁹¹ Article 431-24.3 CCCat "En l'heretament cumulatiu, els béns rebuts de present per l'hereu premort són transmesos als seus successors, llevat que s'hagi estipulat un pacte reversional. Respecte als béns no transmesos en vida per l'heretant, s'aplica a aquest heretament el que estableixen els apartats 1 i 2."

causant, aquest a la vegada tenia descendència i si els descendents eren hereus del premort⁹², tal i com preveu l'article 431-24.2 CCCat⁹³.

4.3.- Heretament mutual

L'heretament mutual es troba regulat a l'art. 431-20 CCCat⁹⁴ i consisteix en aquell tipus d'heretament, en el qual, en un mateix document, els atorgants del pacte s'institueixen hereus de forma recíproca, a favor d'aquell que sobrevisqui. Per a DEL POZO CARRASCOSA, “el heredamiento mutual es la unión de dos heredamientos simples, con carácter recíproco, otorgados en unidad de acto. Debemos precisar que las dos instituciones de heredero que contiene el pacto sucesorio son incompatibles entre sí, pues solo una podrá llegar a ser eficaz”⁹⁵. D'acord amb aquesta afirmació, en l'heretament mutual, un atorgant nombra hereu a l'altre i viceversa. Aquest heretament es pacta en un sol acte i en el mateix es fan dues institucions d'hereu; les dues institucions d'hereu no poden ser eficaces a la vegada, ja que són incompatibles entre elles. És per aquest motiu que quan un dels dos atorgants mori, l'heretament desplegarà la seva eficàcia a favor de l'atorgant supervivent.

En quant als subjectes que poden atorgar un heretament mutual, el CCCat ha introduït una novetat enfront de les regulacions anteriors. Així, en virtut de l'art. 431-2 CCCat, poden atorgar heretament “el cònjuge o futur cònjuge, la persona amb qui conviu en unió estable de parella, els parents en línia directa sense limitació de grau, o en línia col·lateral dins del quart grau, en ambdós casos tant per consanguinitat com per afinitat i els parents per consanguinitat en línia directa o en línia col·lateral, dins del segon grau, de l'altre cònjuge o convivent”. En canvi, l'art. 99.1 CS preveia que “l'heretament mutual constitueix una institució contractual recíproca d'hereu entre els esposos

---

⁹² Vegi's en aquest sentit Garrido Melero, Martín. Los negocios jurídicos de base contractual: los pactos sucesorios. A Garrido Melero, Martín. *Derecho de sucesiones. Un estudio de los problemas sucesorios...*, ob. cit., p. 239 i Ginés Castellet, Núria. Los pactos sucesorios en Cataluña: entre la tradición y la innovación. *Actualidad Civil...*, ob. cit., p. 24.

⁹³ Article 431-24.2 CCCat “A manca d'una disposició expressa en contra, si l'hereu instituït en heretament és descendent del causant i premort a aquest deixant descendents cridats a la seva herència, transmet a aquests la seva qualitat d'hereu contractual, de la mateixa manera en què siguin els seus hereus. Si hi ha diversos fills o descendents hereus de l'hereu premort abintestat, l'heretant en pot escollir un, en escriptura pública irrevocable o en testament, com a substituït en l'heretament”.

⁹⁴ Article 431-20 CCCat “1. L'heretament és mutual si conté una institució recíproca d'hereu entre els atorgants a favor del que sobrevisqui. 2. En els pactes successoris que contenen heretaments mutuels, es pot pactar que, quan el supervivent mori, els béns heretats facin trànsit a altres persones. L'elecció de l'hereu o hereus successius es pot encomanar al supervivent d'acord amb el que estableixen els articles 424-1 a 424-4”.

⁹⁵ Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 337.

contraents a favor del que sobrevisqui, amb els efectes de l'heretament simple, però el cònjuge que premor no transmet als seus successors cap dret derivat de l'heretament mutual” i l’art. 95 CDCC establia que “el heredamiento mutual constituye una institución contractual recíproca de heredero entre los esposos contrayentes a favor del que sobreviva, con los efectos del heredamiento simple”.

En la nova regulació, el CCCat no restringeix que aquest tipus d’heretament hagi de ser pactat entre cònjuges com estava previst en les anteriors regulacions. Això porta a pensar si seria acceptable un heretament mutual entre més de dos persones i GINÉS CASTELLET ens dóna el seu punt de vista sobre aquesta qüestió: “ la Ley no ciñe a estos supuestos la posibilidad de pactar un heredamiento mutual: también lo pueden hacer las personas unidas entre ellas por los vínculos de parentesco que establece el art. 431-2, y estas pueden ser bastantes más de dos. Hay que preguntarse entonces si sería posible. Las combinaciones pueden ser variadas. No veo problema alguno en la siguiente: A, B y C se nombran herederos mutuales, de tal modo que a la muerte del primero de ellos los dos restantes devienen herederos por mitad en la herència del premuerto. Creo que también es posible un heredamiento mutual en cascada: A, B y C se designan herederos recíprocamente; fallece el primero de ellos y los dos restantes devienen herederos por mitad; a la muerte del segundo, el superviviente devien su heredero. Y así sucesivamente”⁹⁶.

Hem de tenir en compte que, en tant que són recíprocs, no podran ser atorgats en benefici de terceres persones, ja que el fet d’ostentar la ostentació de la condició d’heretant i a la vegada de beneficiari fa que sigui necessària la presència d’aquests subjectes en el moment de la seva constitució⁹⁷.

En aquesta modalitat d’heretament, en virtut de l’art. 431-20.2 CCCat, existeix la possibilitat de pactar, amb caràcter previ, que l’heretant que sobrevisqui, hagi de transmetre tots els béns heretats a terceres persones que no són els atorgants de l’heretament. D’aquesta manera l’heretant tindrà la condició de fiduciari. L’elecció dels hereus a qui aniran destinats els béns de l’heretament, tal i com preveu l’art. 431-20.2

---

⁹⁶ Ginés Castellet, Núria. Los pactos sucesorios en Cataluña: entre la tradición y la innovación. *Actualidad Civil...*, ob. cit., pp. 26-27.

⁹⁷ Ginés Castellet, Núria. Los pactos sucesorios en Cataluña: entre la tradición y la innovación. *Actualidad Civil...*, ob. cit., p. 26.

CCCat, pot ser acordada entre els heretants, o bé encomanar-se a l'atorgant supervivent d'acord amb l'establert als arts. 424-1 a 424-4 CCCat⁹⁸.

L'heretament mutual desplega un interès especial en el nucli d'un matrimoni o d'una parella que pretén instituir hereu a l'altre membre de la parella hereu de tot el patrimoni que han adquirit junts⁹⁹. Des del meu punt de vista, el fet que en el CCCat no s'hagi previst que l'heretament mutual s'hagi de pactar entre cònjuges o parelles, ha desvirtuat l'essència de l'heretament mutual, la qual era que cònjuges que havien construït un patrimoni comú es pugessin instituir recíprocament hereus.

4.4.- Heretament preventiu

D'acord amb la literalitat de l'article 431-21.1 CCCat "l'heretament es pot pactar amb caràcter preventiu, cas en el qual és revocable unilateralment per mitjà d'un testament posterior, que ha d'ésser necessàriament notarial i obert, o un nou pacte successori". Podríem dir, doncs, tal i com preveu GINÉS CASTELLET que l'heretament preventiu "es una figura híbrida que supone una excepción legalmente admitida al carácter irrevocable del pacto sucesorio y que, por tanto, está en realidad, más cerca de un negocio testamentario que de un pacto sucesorio"¹⁰⁰.

És important posar de relleu que, en relació amb la seva naturalesa jurídica, autors com, entre d'altres YSÀS SOLANES determina que "en realidad el heredamiento preventivo no es una clase especial de heredamiento sino una cualidad que puede pactarse para cualquiera de los tipos de heredamientos regulados por la ley"¹⁰¹.

---

⁹⁸ Vegi's articles 424-1 a 424-4 CCCat, en referència a la designació d'hereu pel cònjuge o convivent en relació estable de parella.

⁹⁹ Vegi's en aquest sentit, Florensa Tomàs, Carles E. El régimen sucesorio de la Comunidad Autónoma de Cataluña. A Gimeno y Gómez-Lafuente, Juan Luís y Rajoy Brey, Enrique (coord.). *Regímenes económico-matrimoniales y sucesiones...*, ob. cit., p. 1110; Garrido Melero, Martín. Los negocios jurídicos de base contractual: los pactos sucesorios. A Garrido Melero, Martín. *Derecho de sucesiones. Un estudio de los problemas sucesorios...*, ob. cit., p. 243; Ginés Castellet, Núria. Los pactos sucesorios en Cataluña: entre la tradición y la innovación. *Actualidad Civil...*, ob. cit., p. 26; Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...*, ob. cit., p. 2873 i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., p. 204.

¹⁰⁰ Ginés Castellet, Núria. Los pactos sucesorios en Cataluña: entre la tradición y la innovación. *Actualidad Civil...*, ob. cit., p. 27.

¹⁰¹ Vegi's en aquest sentit Ginés Castellet, Núria. Los pactos sucesorios en Cataluña: entre la tradición y la innovación. *Actualidad Civil...*, ob. cit., p. 27; Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 1392-1393; Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...*, ob. cit., pp. 2873-2874 i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (II). A

Normalment, aquest tipus d'heretament s'atorgarà en previsió que l'heretant mori sense haver designat un successor, ja sigui testamentari o contractual i, d'aquesta manera, es pretén evitar la obertura de la successió intestada. Aquesta modalitat d'heretament, d'acord amb el punt de vista d'YSÀS SOLANES, és una qualitat que es pot afegir a qualsevol classe d'heretament i, al contrari que els altres tipus d'heretament, aquest serà sempre revocable de forma unilateral. Ara bé, hem de tenir en compte que s'haurà d'expressar en qualsevol dels heretaments que es vol fer un heretament preventiu ja que no es presumirà mai que s'ha constituït si no s'indica expressament¹⁰².

Com ja sabem, els heretaments comporten, amb caràcter general, una sèrie de limitacions a les facultats dispositives de l'heretant, ja sigui per a disposar a títol gratuït dels béns o per a disposar-ne a títol onerós. No obstant això, en el cas de l'heretament preventiu, en el que, com ja hem dit, hi ha la possibilitat de revocació unilateral, caldria plantejar-se si també operen aquests límits a la facultat de disposició o, en canvi, l'heretant té total llibertat a l'hora de fer ús del seu poder de disposició. El TSJ de Catalunya, en la sentència 21/2001 de 12 de juliol, en un cas d'un heretament a favor dels fills dels contraents amb caràcter preventiu, va entendre que les disposicions derivades de l'heretament preventiu no tenien vocació de definitives, sinó que, simplement estaven supeditades a que els pares morissin sense testament o pacte successori posterior. Per aquest motiu, el Tribunal va considerar que no tenia sentit que l'heretant no pogués disposar dels seus béns abans de morir, amb independència que ho fes a títol onerós o a títol gratuït¹⁰³.

Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., pp. 204-205.

¹⁰² Vegi's en aquest sentit, Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., pàg. 1392-1393; Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...*, ob. cit., pp. 2873-2874 i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., pp. 204-205.

¹⁰³ En relació amb la regulació del CS, vegi's la STSJC 21/2001, de 12 de juliol [RJ 2002\5772], ponent Illma. Sra. Nuria Bassols Muntada, f.j. 4° "En el quart motiu de recurs la part recurrent invoca aplicació indeguda dels articles 504 y 506 de la Llei d'Enjudiciament Civil, en concret no està d'acord la part recurrent amb allò que en la sentència de l'Audiència es qualifica com a documents bàsics per a la contesa. El recurrent en aquest motiu del recurs al·lega que el certificat del Registre d'actes de última voluntat en virtut del qual s'acreditava que la seva mare Enriqueta M. T. va morir abintestat, no és un document bàsic i per tant d'aportació forçosa amb la demanda, sinó un document que esdeveni essencial per mor de les al·legacions dels demandats i què, en conseqüència es podia aportar en període de replica. Posats en aquest punt del debat la Sala considera que tot el que més amunt s'ha dit priva d'interès al motiu del recurs. S'ha dit i s'ha repetit que la Compilació catalana regula dos tipus diferents d'heretaments de distinta naturalesa, uns d'ells, els heretaments a favor dels contraents, que suposen la concurrència de la voluntat del heretant i del hereu, cosa que comporta que es tracti d'una convenció i que, com a tal obligui

D'altra banda, l'eficàcia de la institució d'hereu derivada d'un heretament preventiu es troba condicionada a que l'heretant no atorgui ni testament ni pacte successori posterior. Ara bé, hem de tenir en compte que en cas de revocació de l'heretament preventiu, per a que aquesta revocació sigui eficaç, el testament que s'ha de constituir posteriorment haurà de contenir uns determinats requisits formals, que es concreten en que sigui un testament notarial i obert i que s'efectuï una notificació notarial als altres atorgants del pacte successori¹⁰⁴. No obstant això, segons EGEA FERNÁNDEZ no és ben bé així, sinó que, en la seva opinió, “l'atorgament d'un testament posterior o d'un nou pacte successori no produeix, en sentit estricte, la revocació de l'heretament preventiu, sinó, senzillament, una manca d'efectes per incompliment d'un dels pressupòsits del tipus negocial: morir sense successor universal contractual o testamentari”¹⁰⁵.

---

a les parts que no poden fer actes contraris els heretaments; en canvi, els heretaments inclosos en el capítol III del títol IV del llibre I de la Compilació, son en realitat una institució d'hereu normal i corrent (art. 90 de la Comp), que moltes vegades es fa en favor de persones que encara no viuen, i que es pot deixar sense efecte per heretament de distinta naturalesa o en testament posterior i que no priva als heretats de la entera disponibilitat sobre els seus béns tal com prova l'article 87 paràgraf segon de la Compilació que diu a la lletra que els efectes dels heretaments a favor dels fills s'estendran a tots els bens que l'atorgant deixi al morir, qualsevol que sigui el títol d'adquisició. Corol·lari de tot l'exposat és, com s'ha avançat, que no interessi si el document que prova que la senyora Enriqueta M. T. va morir intestada, es va aportar en moment hàbil per a produir efectes en aquest litigi o no, perquè en tot cas la susdita Enriqueta M. T. no va perdre la disponibilitat dels seus béns per mor de l'heretament preventiu que provocà aquest debat. Per tant la part recurrent, no pot combatre els contractes que feu la seva mare (a través del seu espòs a qui atorgà poders) ja que res l'impedia de disposar dels seus béns. Arribats a aquest moment, cal afegir que la demanda que inicià aquesta contesa com a mínim s'ha d'estimar agosarada ja que en ella s'hi pretén, com s'ha avançat, l'impugnació de tota una sèrie d'actes de disposició de béns que s'atorgaren fa un munt d'anys i que, probablement, afecten a terceres persones de bona fe. Tot això comporta el rebuig del motiu del recurs en estudi”.

¹⁰⁴ Vegi's en aquest sentit, Garrido Melero, Martín. Los negocios jurídicos de base contractual: los pactos sucesorios. A Garrido Melero, Martín. *Derecho de sucesiones. Un estudio de los problemas sucesorios...*, ob. cit., pp. 242-243; Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 1392-1393 i Gómez Taboda, Jesús. Pactos sucesorios. A Gómez Taboda, Jesús. *Derecho de sucesiones de Cataluña. Teoría y práctica...*, ob. cit., pp. 326-327; Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...*, ob. cit., p. 2873 i Ysàs Solanes, María. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, María. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., p. 204.

¹⁰⁵ Egea Fernandez, Joan. *Comentaris al Llibre Quart del Codi Civil de Catalunya, relatiu a les successions...*, ob. cit., p. 1154.

5.- EFECTES DELS HERETAMENTS

5.1.- Atribució i transmissió de la qualitat d'hereu

L'article 431-18 CCCat¹⁰⁶ preveu que l'atribució de la qualitat d'hereu a través d'heretament serà irrevocable, inalienable i inembargable.

Si l'afavorit en l'heretament va formar part en la constitució del mateix i va prestar el seu consentiment en el moment de constitució de l'heretament aquest quedarà instituït hereu de forma automàtica. Ara bé, si l'afavorit en l'heretament és un tercer no atorgant del pacte, aquest, un cop mori l'heretant haurà de manifestar la seva voluntat d'acceptar l'herència o de repudiar-la. L'afavorit i a la vegada atorgant de l'heretament no està facultat per a poder repudiar l'herència, tot i que el que si que podrà fer és acceptar-la a benefici d'inventari¹⁰⁷. En canvi, en el segon cas, on el tercer no és atorgant del pacte aquest si que podrà repudiar l'herència, ja que no va formar part de la constitució de l'heretament i, per tant, no va poder decidir en aquell mateix moment¹⁰⁸.

L'article 431-24 CCCat¹⁰⁹ regula com opera i què succeeix amb la transmissió de la qualitat d'hereu en un heretament quan, a causa de la premoriència de l'hereu, l'heretament esdevé ineficaç. En relació amb aquesta qüestió, hem de tenir en compte que, amb caràcter general, la transmissió de la qualitat d'hereu es produeix, sempre i quan, l'instituït no hagi premort el causant. No obstant això, en casos excepcionals, l'heretament manté la seva eficàcia, tot i que l'hereu hagi mort abans que l'heretant. Els motius poden ser o bé que s'hagi previst de manera expressa en el propi heretament, o bé, que l'hereu instituït sigui a la vegada descendent del causant i l'hagi premort deixant

---

¹⁰⁶ Article 431-18 CCCat “1. L'heretament o pacte successori d'institució d'hereu confereix a la persona o persones instituïdes la qualitat de successores universals de l'heretant amb caràcter irrevocable, sens perjudici dels supòsits que regulen els articles 431-13, 431-14 i 431-21. 2. La qualitat d'hereu conferida en heretament és inalienable i inembargable”.

¹⁰⁷ Vegi's en aquest sentit els articles 461-14 i ss. CCCat.

¹⁰⁸ Vegi's en aquest sentit Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 1385-1386 i Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 329-330.

¹⁰⁹ Article 431-24 CCCat “1. Si l'hereu instituït en heretament premor al causant, l'heretament esdevé ineficaç, excepte que s'hagi convingut altrament i en els supòsits que regula aquest article. 2. A manca d'una disposició expressa en contra, si l'hereu instituït en heretament és descendent del causant i premor a aquest deixant descendents cridats a la seva herència, transmet a aquests la seva qualitat d'hereu contractual, de la mateixa manera en què siguin els seus hereus. Si hi ha diversos fills o descendents hereus de l'hereu premort abintestat, l'heretant en pot escollir un, en escriptura pública irrevocable o en testament, com a substituït en l'heretament. 3. En l'heretament cumulatiu, els béns rebuts de present per l'hereu premort són transmesos als seus successors, llevat que s'hagi estipulat un pacte reversional. Respecte als béns no transmesos en vida per l'heretant, s'aplica a aquest heretament el que estableixen els apartats 1 i 2”.

descendència. En aquest últim supòsit, al seu torn, poden passar dues coses depenent de la posició jurídica que tinguessin els descendents en la successió de l'hereu premort: si el premort havia preparat el destí de la seva herència, podran esdevenir hereus els descendents cridats a l'herència i l'heretament no perdrà la seva eficàcia; l'altre cas en que es pot mantenir l'heretament, es donarà quan, l'heretant, entre els fills de l'hereu premort, esculli a un d'ells per a que sigui l'hereu de l'heretament, el qual el precepte 431-24.2 CCCat qualifica com a “substitut en l'heretament”. L'heretant podrà fer l'elecció del substitut a través de testament o en escriptura pública irrevocable. No obstant això, aquesta possibilitat no serà d'aplicació, si en l'heretament s'ha pactat expressament la seva exclusió¹¹⁰.

Cal remarcar que l'escriptura serà irrevocable a diferència del testament que és revocable posteriorment. Com ja hem comentat anteriorment, el testament és una institució essencialment revocable, el que significa que l'heretant podrà instituir hereu al fill del premort com a substitut en l'heretament i, temps després, modificar el testament sense necessitat que comparegui l'afectat.

Amb la transmissió de la qualitat d'hereu, va aparellada la transmissió dels béns de l'heretant, i per aquest motiu, cal tenir en compte la propietat dels béns en l'heretament cumulatiu. Com ja hem comentat anteriorment, els béns de l'heretant passen a integrar el patrimoni de l'hereu contractual un cop es constitueix l'heretament. En aquest supòsit els béns adquirits en el present, abans de la premoriència de l'afavorit en l'heretament, que ja estan inclosos dintre del seu patrimoni no hauran de ser retornats al patrimoni de l'heretant, ara bé, aquells béns que no van ser transmesos a l'afavorit, segons la norma general hauran de ser retornats al patrimoni de l'heretant i a partir d'allí decidir ell quin serà el seu destí¹¹¹.

---

¹¹⁰ Vegi's en aquest sentit Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 1386-1387; Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 330-331; Egea Fernandez, Joan: “La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya”, en Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, *Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p. 9; Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...*, ob. cit., pp. 2877-2878 i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., pp. 206-207.

¹¹¹ Vegi's en aquest sentit, Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 326-327; Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas

Sota el meu punt de vista, la transmissió de la qualitat d'hereu a través de testament, no és tant fiable com fer-ho a través d'un heretament. Transmetre la qualitat d'hereu a través de testament, és una forma poc segura per al futur hereu, ja que l'hereu viu part de la seva vida pensant que en un futur, quan l'heretant mori, serà el seu hereu, i el dia de la seva mort quan s'obre la successió s'adona que tots els esforços fets en l'empresa familiar i els diners personals invertits en la projecció futura que el seu tiet, per exemple, li va prometre ja no existeix perquè aquest va decidir en un moment posterior modificar el testament. Mentre que, a través d'heretament, el substitut de l'hereu premort, s'assegura que un cop l'heretant l'institueix hereu contractual, a no ser que concorri alguna de les causes de revocació, que més endavant analitzarem, aquesta designació feta a través d'escriptura pública, serà irrevocable.

5.2.- Poder de disposició de l'heretant per actes *inter vivos*

L'article 431-25 CCCat¹¹², en el seu apartat primer, regula el poder de disposició del que gaudeix l'heretant un cop constituït l'heretament. En aquest sentit, el precepte estableix que com a norma general “no limiten la facultat d'aquest per a disposar dels seus béns a títol onerós entre vius”. Per tant, l'heretant manté intacte el seu poder de disposició per a transmetre els seus béns a títol onerós *inter vivos*, això és així, ja que, l'heretant, encara que disposi d'un bé a títol onerós i, per tant, deixi anar un bé de la seva herència, retornarà al seu patrimoni una contraprestació ja sigui econòmica o de caràcter patrimonial, la qual, pot ser integrada en el patrimoni de l'herència per a l'afavorit en l'heretament¹¹³. El propi art. 431-25.2 CCCat al seu apartat 2n, regula una

---

Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...*, ob. cit., p. 2878 i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., p. 206.

¹¹² Article 431-25 CCCat “1. L'heretament simple, i també el cumulatiu respecte als béns exceptuats de l'adquisició de present i als adquirits posteriorment per l'heretant, no limiten la facultat d'aquest per a disposar dels seus béns a títol onerós entre vius. 2. Si la finalitat de l'heretament és el manteniment o la continuïtat d'una empresa familiar o d'un establiment professional, es pot convenir que llur transmissió onerosa, o la de les accions o participacions socials que la representin, i també la renúncia al dret de subscripció preferent, s'hagi de fer amb el consentiment exprés de la persona instituïda, si és atorgant del pacte successori, o de tercers. També es poden establir normes sobre l'administració de l'empresa o l'establiment per l'heretant o l'hereu, que es poden incloure en els estatuts socials de l'empresa familiar i publicar en el Registre Mercantil. 3. L'heretant només pot disposar dels seus béns a títol gratuït amb el consentiment exprés de l'hereu, excepte si ho fa amb la finalitat de satisfer lligítimes o en la quantia superior que s'hagi fixat en l'heretament, i per a fer liberalitats d'ús. S'aplica la mateixa limitació per a la constitució de censos, censals o rendes vitalícies. 4. L'hereu instituït pot impugnar els actes dispositius en la mesura que es puguin considerar atorgats en dany o en frau de l'heretament, fins i tot en vida de l'heretant”.

¹¹³ Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1387 i Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del

excepció a la norma general. En aquest sentit, preveu que si la finalitat de l'heretament és el manteniment o la continuïtat d'una empresa familiar o d'un establiment professional, els atorgants del pacte puguin establir que per a dur a terme transmissions a títol oneroso faci falta el consentiment exprés de la persona afavorida en l'heretament, si és atorgant del pacte o de tercers¹¹⁴.

D'altra banda, pel que fa a la transmissió de béns a títol gratuït, el poder de disposició de l'heretant es troba molt més limitat que en el cas de transmissions de béns amb caràcter oneroso. La transmissió de béns a títol gratuït per part de l'heretant es permet en determinats casos, com seria quan ens trobem davant dels béns que l'heretant s'ha reservat expressament per a poder disposar-ne a través de donacions, o bé, quan l'heretant té el consentiment exprés de l'afavorit en l'heretament per a dur a terme aquest tipus d'actes. A més, l'art. 431-25.3 CCCat¹¹⁵ habilita l'heretant per a que pugui disposar dels seus béns a títol gratuït, sense el consentiment exprés de l'afavorit "si ho fa amb la finalitat de satisfer l'legítimes o en la quantia superior que s'hagi fixat en l'heretament, i per a fer liberalitats d'ús". Per a aquests supòsits, l'article 431-25.4 CCCat¹¹⁶ preveu una protecció processal a favor de l'afavorit en l'heretament. Protecció que consisteix en que si l'heretant sobrepasa els límits del poder de disposició que li atorga la Llei, l'hereu podrà impugnar els actes de l'heretant, sempre i quan es considerin que estan sent atorgats en frau d'heretament, tant a la mort de l'heretant com en vida d'aquest. Es parla en aquest supòsit d'una acció rescissòria que té l'hereu contra

---

Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 331.

¹¹⁴ Vegi's en aquest sentit, Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1386; Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 330-331; Egea Fernandez, Joan: "La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya", en Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, *Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., pp. 8-9; Florensa Tomàs, Carles E. El régimen sucesorio de la Comunidad Autónoma de Cataluña. A Gimeno y Gómez-Lafuente, Juan Luís y Rajoy Brey, Enrique (cord.). Regímenes económico-matrimoniales y sucesiones..., ob. cit., p.1113; Gómez Taboda, Jesús. Pactos sucesorios. A Gómez Taboda, Jesús. *Derecho de sucesiones de Cataluña. Teoría y práctica...*, ob. cit., p. 328; Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...*, ob. cit., pp. 2878-2879 i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., pp. 207-208.

¹¹⁵ Article 431-25.3 CCCat "3. L'heretant només pot disposar dels seus béns a títol gratuït amb el consentiment exprés de l'hereu, excepte si ho fa amb la finalitat de satisfer l'legítimes o en la quantia superior que s'hagi fixat en l'heretament, i per a fer liberalitats d'ús. S'aplica la mateixa limitació per a la constitució de censos, censals o rendes vitalícies".

¹¹⁶ Article 431-25.4 CCCat "4. L'hereu instituït pot impugnar els actes dispositius en la mesura que es puguin considerar atorgats en dany o en frau de l'heretament, ins i tot en vida de l'heretant".

l'heretant per a impugnar negocis jurídics vàlids i eficaços però perjudicials per al mateix¹¹⁷.

Per a GÓMEZ TABODA “la idea bàsica es que el heredante mantenga el poder de disposició sobre sus bienes; però armonizada con el legítimo interès del heredero en que el patrimonio del heredante no se vea disminuído”¹¹⁸. Per tant, podríem afirmar que hi ha una regla general que es fonamenta en la llibertat de disposició de l'heretant i, a la vegada, una sèrie d'excepcions a aquesta regla general que restringeixen aquesta llibertat de disposició en benefici de l'afavorit en l'heretament.

5.3.- La reserva de béns per a disposar *mortis causa*

Fins ara, en l'apartat anterior hem analitzat el poder de disposició de l'heretant per a la realització d'actes entre vius. En aquest punt, ens centrarem en l'estudi de la facultat de disposició de l'heretant per a actes *mortis causa*.

L'heretant, en virtut de l'article 431-22 CCCat¹¹⁹ pot reservar-se en el moment de la constitució de l'heretament determinats béns per a disposar-ne a través d'actes *mortis causa*, els quals desplegaran els efectes després de la seva mort. El que ens interessa posar de manifest en aquest punt, és la forma en què s'ha de fer aquesta reserva de béns per a que sigui compatible amb l'heretament a la mort de l'heretant. Doncs bé, el primer apartat de l'article 431-22 CCCat estableix que ho podrà fer a través de donació, codicil, memòria testamentària o amb un altre pacte successori. Si ens fixem en la literalitat de l'article, en cap moment es refereix al testament com a mecanisme per a fer reserva de béns i la raó és ben senzilla. No es pot establir en testament perquè, en aquest s'ha

---

¹¹⁷ Vegi's en aquest sentit Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 1387-1388; Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña: derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 328; Florensa Tomàs, Carles E. El régimen sucesorio de la Comunidad Autónoma de Cataluña. A Gimeno y Gómez-Lafuente, Juan Luís y Rajoy Brey, Enrique (cord.). *Regímenes económico-matrimoniales y sucesiones...*, ob. cit., pp. 1113-1114; Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...*, ob. cit., pp. 2878-2880 i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., p. 208.

¹¹⁸ Gómez Taboda, Jesús. Pactos sucesorios. A Gómez Taboda, Jesús. *Derecho de sucesiones de Cataluña. Teoría y práctica...*, ob., cit. pp. 328-329.

¹¹⁹ Article 431-22 CCCat “1. L'heretant es pot reservar, per a disposar-ne lliurement en donació, codicil, memòria testamentària o un altre pacte successori, els béns, les quantitats de diners o la part alíquota del seu patrimoni que estableixi en l'heretament. 2. L'heretant pot assignar al pagament de llegítimes béns o diners, que s'exclouen de l'heretament. L'assignació no atribueix als legitimaris cap dret durant la vida de l'heretant, però, si aquest mor sense haver-los atribuït els béns o quantitats assignats, els legitimaris els adquireixen íntegrament encara que excedeixin l'import del que per llegítima els correspon”.

d'instituir obligatòriament un hereu per a que sigui vàlid i, per tant, serien incompatibles entre si.

Si, en posterioritat a l'atorgament d'un heretament, es fa una disposició de béns *mortis causa*, quantitats de diners o part alíquota del patrimoni de l'heretant a altra persona, el títol que rebrà l'afavorit per aquestes disposicions serà el de legatari i no el d'hereu¹²⁰.

5.4.- El pagament de llegítimes

El fet que l'herència s'atribueixi a través d'heretament, és a dir, a través d'un acord de voluntats entre les parts, no eximeix a l'heretant del pagament de les llegítimes als parents del causant que la Llei determina que hi tenen dret. Això és als descendents del causant i, en el cas que no en tingui, als seus progenitors. Com ja hem vist abans, és en aquest cas, quan se li dóna llibertat de disposició a títol gratuït a l'heretant per a que procedeixi al pagament de les llegítimes tal i com regula l'art. 431-25.3 CCCat, sense que sigui necessari el consentiment de l'afavorit en l'heretament.

Tot i això, cal tenir en compte que l'atribució de llegítimes als legitimaris no els dóna cap dret en vida del causant, sinó que, el dret a reclamar les llegítimes naix en el moment de la mort del causant¹²¹.

5.5.- El pacte reversional

El pacte reversional, com a tal, no és un efecte derivat de la constitució d'un heretament, sinó que podríem dir que és una possibilitat que brinda l'art. 431-27.1 CCCat¹²².

---

¹²⁰ Vegi's en aquest sentit, Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp.1388-1389 i Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 329-330.

¹²¹ Vegi's en aquest sentit, Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1389; Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 334 i Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...*, ob. cit., p. 2875.

¹²² Article 431-27 CCCat "1. El pacte reversional produeix efectes en complir-se l'eventualitat prevista, de manera que retornen a l'heretant els béns transmesos o llurs subrogats, però sense obligació de restituir els fruits percebuts. 2. Si no s'ha previst l'abast de la reversió, s'entén que ha estat establerta per al cas que l'hereu premori a l'heretant sense deixar fills. 3. El pacte reversional no impedeix a l'hereu de reclamar la llegítima que li pugui correspondre. 4. La reversió pactada a favor de l'heretant no s'estén als seus hereus si no s'ha pactat expressament. La reversió pactada a favor de qualsevol altra persona resta sotmesa a les regles sobre l'herència fideïcomesa i no en pot ultrapassar els límits. 5. L'heretant pot deixar sense efecte, en qualsevol moment i unilateralment, el pacte reversional. S'entén que l'ha deixat sense efecte si, en escriptura pública, confirma com a lliure l'heretament o renuncia a la reversió".

D'acord amb el que diu DEL POZO CARRASCOSA “la finalidad de esta figura es clara, y encaja perfectamente en el objetivo tradicional de los heredamientos, de evitar la disgregación del patrimonio familiar, situación que corre el riesgo de producirse si el designado heredero fallece sin hijos”¹²³. Tant la CDCC com el CS ja ho preveien com a mecanisme que permetia assegurar que els béns objecte de l'heretament es mantinguessin en l'àmbit familiar, evitant, així, que els béns transmesos en vida poguessin arribar a mans de persones alienes¹²⁴.

En virtut de l'art. 431-27 CCCat es permet a l'heretant pactar en el moment de constitució de l'heretament, juntament amb els atorgants, que de complir-se una eventualitat prevista per ells mateixos tots els béns entregats de present retornin a l'heretant o bé vagin a parar a les persones designades en el pacte. L'eventualitat prevista pot ser de qualsevol tipus, com, per exemple, que l'heretant mori en posterioritat a l'hereu i el premort no hagi deixat descendència, cas en què el patrimoni entregat de present retornaria a l'heretant¹²⁵.

En quant els subjectes que formen part del pacte reversional, aquests són, d'una banda els atorgants del pacte, ja que són qui poden pactar la reversió en el moment d'atorgament de l'heretament com una de les clàusules del mateix i, d'altra banda, el subjecte beneficiari del pacte, que, podríem dir que únicament és l'heretant a no ser que s'hagi pactat que es pugui estendre als hereus. Per tant, cal destacar que, una reversió pot comportar que els hereus de l'heretant surtin afavorits del mateix. En aquest cas, si la reversió va cap a terceres persones diferents a l'heretant, entren en joc les normes dels fideïcomisos, ja que, no podem afirmar que sigui un supòsit en que el patrimoni retorna a l'heretant, sinó que, fa trànsit a terceres persones¹²⁶.

---

¹²³ Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 331.

¹²⁴ Egea Fernandez, Joan: “La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya”, en Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, *Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p. 16.

¹²⁵ Vegi's en aquest sentit, Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 335; Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 1389-1390; Gómez Taboda, Jesús. Pactos sucesorios. A Gómez Taboda, Jesús. *Derecho de sucesiones de Cataluña...*, ob. cit., p. 330; Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...*, ob. cit., pp. 2882-2883; Ysàs Solanes, María. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, María. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., p. 209.

¹²⁶ Gómez Taboda, Jesús. Pactos sucesorios. A Gómez Taboda, Jesús. *Derecho de sucesiones de Cataluña...*, ob. cit., p. 330 i Ysàs Solanes, María. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, M^a del

Pel que fa a l'àmbit objectiu, la reversió comprendrà els béns transmesos en heretament, tot i que no hi haurà l'obligació de retornar els fruits obtinguts. L'article 431-27 CCCat estableix que els béns que retornen són els béns transmesos de present, és a dir, aquells que en el moment de la constitució de l'heretament passen a formar part del patrimoni de l'hereu, però no diu res sobre la ineficàcia total de l'heretament pel retorn dels béns. EGEA FERNÁNDEZ, en canvi, considera que “cal entendre que el compliment de l'eventualitat prevista comporta la ineficàcia de tot l'heretament i, consegüentment, implica que l'afavorit deixi d'ostentar la qualitat d'hereu”¹²⁷.

Sota el meu punt de vista, seria més encertat entendre que, si tenim en compte que el pacte reversional es preveu dintre de l'heretament, com una de les clàusules, ens haurem de regir pel que la clàusula disposa, però, no per aquest motiu, l'heretament ha d'esdevenir ineficaç. D'acord amb la meua pròpia opinió, per a deixar tot l'heretament sense efecte, és a dir, perquè que esdevingui totalment ineficaç s'hauria d'establir en el propi pacte, que de donar-se l'eventualitat pactada, aquest resultarà ineficaç, ja que, si no s'estableix, s'entén que el que queda sense eficàcia segons el que estableix el precepte són aquells béns transmesos, per tant, els béns entregats de present, ja que res diu sobre els béns de futur. Ara bé, si analitzem tot el procés podríem arribar a la mateixa conclusió que EGEA FERNÁNDEZ, ja que, per exemple, si es dóna l'eventualitat de la premoriència de l'hereu sense descendència, d'una banda es dóna l'eventualitat del pacte reversional i, a més, la regla general de l'eficàcia dels heretaments ens diu que si l'hereu premor a l'heretant el pacte successori esdevindrà ineficaç.

5.6- Efectes de l'heretament en el moment de l'obertura de la successió

Els principals efectes de l'heretament, es produeixen en el moment en què el causant mor, moment en què, com ja hem vist en el apartats precedents, l'afavorit en l'heretament, esdevé hereu.

L'article 431-28.1 CCCat regula que “un cop mort l'heretant, l'hereu instituït en heretament no pot repudiar l'herència, llevat que es tracti d'una persona no atorgant del

---

Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., p. 209.

¹²⁷ Vegi's en aquest sentit Egea Fernandez, Joan: “La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya”, en *Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p. 16 i Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 335.

pacte, però pot gaudir del benefici d'inventari si manifesta aquesta voluntat dins del termini i la forma que estableix l'article 461-15", és a dir, oberta la successió, si l'hereu va participar en l'acte de constitució de l'heretament com a atorgant del mateix, aquest no gaudirà de la facultat de poder repudiar l'herència, ja que en el seu dia va mostrar la seva conformitat. En canvi, sí que la podrà repudiar el tercer beneficiari no atorgant del pacte ja que no es pot atribuir una herència sense l'hereu estar-ne assabentat. Serà en el moment de l'acceptació quan l'afavorit en heretament haurà de decidir si l'accepta o contràriament la repudia perquè no li interessa, sense oblidar que, tant en el primer com en el segon cas, els hereus poden acceptar a benefici d'inventari.

En quant a la transmissió de béns, els mateixos seran inclosos al cabdal hereditari de l'hereu tant els béns que havien de ser entregats *mortis causa* com els que l'heretant es va reservar per a disposar-ne de present a títol onerós i no ho va fer. En aquest mateix sentit, quan l'heretament sigui cumulatiu, és a dir, quan abans de la mort de l'heretant l'hereu ja disposava de tots, o gairebé tots els béns que tenia l'heretant, aquest també adquirirà tots els béns que en el moment de la constitució de l'heretament, van ser exceptuats de la transmissió de present. Així com, també s'inclouran els béns que l'heretant va adquirir en posterioritat a haver atorgat l'heretament¹²⁸.

Per tant, quan es fa la crida al successor contractual de l'heretant se li fa entrega de tots els béns dels que era titular el causant en el moment de la seva mort, sense oblidar-nos que també se li atribueixen tots els deutes com a successor universal. En aquest sentit, cal remarcar que, d'acord amb l'art. 431-26 CCCat " 1. L'hereu instituït en heretament només respon dels deutes de l'heretant anteriors a l'heretament amb els béns transmesos de present i tan bon punt feta l'excussió dels béns i dels drets que l'heretant s'hagi reservat. Els creditors per aquests deutes són preferents als creditors de l'hereu. 2. Respecte als deutes posteriors a l'heretament, l'hereu no respon, en vida de l'heretant, amb els béns adquirits de present en virtut del mateix heretament, ni amb els seus béns propis". Segons el precepte transcrit, podríem afirmar que, l'hereu només respondrà dels

---

¹²⁸ Vegi's en aquest sentit, Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., p. 211 i Gómez Taboda, Jesús. Pactos sucesorios. A Gómez Taboda, Jesús. *Derecho de sucesiones de Cataluña...*, ob. cit., pp. 331-332.

deutes de l'heretant contrets abans de la constitució de l'heretament i, els mateixos seran pagats amb els béns rebuts de present¹²⁹.

5.7.- L'eficàcia revocàtoria

L'article 431-23.1 CCCat¹³⁰ preveu l'eficàcia revocàtoria dels heretaments vista des de dues perspectives: des de la perspectiva que el pacte successori revocarà tot acte anterior, mitjançant el qual es pugui ordenar la successió del causant, i l'altre punt de vista, és, la protecció que se li dóna a l'eficàcia de l'heretament davant disposicions posteriors. En paraules de GÓMEZ TABODA “concluimos que el heredamiento goza de eficacia privilegiada hacia *atrás* (revocando lo anterior) y hacia *adelante* protegiéndose frente a revocaciones posteriores”¹³¹.

Així doncs, l'art. 431-23 CCCat reconeix la facultat dels heretaments de revocar, d'acord amb el contingut del precepte, tota disposició per causa de mort anterior. Per tant, l'heretament vàlid revocarà el testament, el codicil, la memòria testamentària i la donació per causa de mort anteriors a aquest. A més, l'art. 431-23.1 CCCat no preveu possibilitat que convisquin les dos disposicions successòries, ja que el mateix precepte, estableix que encara que siguin compatibles, per exemple, l'heretament amb la donació, aquesta última serà revocada per l'heretament.

---

¹²⁹ Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., p. 208.

¹³⁰ Article 431-23 CCCat “1. L'heretament vàlid revoca el testament, el codicil, la memòria testamentària i la donació per causa de mort anteriors al seu atorgament, encara que hi siguin compatibles. 2. Les disposicions per causa de mort posteriors a l'heretament només són eficaces si l'heretament era preventiu o en la mesura que ho permeti la reserva per a disposar”.

¹³¹ Gómez Taboda, Jesús. Pactos sucesorios. A Gómez Taboda, Jesús. *Derecho de sucesiones de Cataluña...*, ob., cit, p. 327.

6.- LA NORMA GENERAL: LA IRREVOCABILITAT DELS HERETAMENTS

L'article 431-18.1 CCCat¹³² predica la irrevocabilitat dels heretaments com a fonament del pacte successori. Tot i això, cal indicar que la irrevocabilitat no es regula específicament en els heretaments, sinó que es troba regulada amb caràcter general per als pactes successoris.

MARTÍN GARRIDO, tal i com ja hem avançat al principi, defineix el pacte successori com un pacte, a través del qual, “el causante planifica su sucesión <<junto con otras personas>>, sean o no los instituidos los que reciben una atribución, y no <<es libre>> de desvincularse sin más”¹³³.

En la CDCC de 1960, l'art. 67-1 CDCC ja preveia la irrevocabilitat dels heretaments a conseqüència, en paraules de PUIG I FERRIOL, “d'ésser un negoci jurídic bi o plurilateral i, del principi d'interdependència de tots els pactes atorgats en capítols matrimonials”¹³⁴. La Compilació tractava la irrevocabilitat dels heretaments en funció del tipus d'heretament de que es tractava. En aquest sentit, l'heretament a favor d'un dels contraents, conferia la qualitat d'hereu a l'heretat amb caràcter irrevocable, així com també ho feien, els heretaments mutuels.

Posteriorment, en el CS la regulació de la irrevocabilitat també venia determinada pel tipus d'heretament que es constituís. Per aquest motiu, l'art. 71 CS regulador dels heretaments a favor dels contraents, determinava que es conferiria la qualitat d'hereu a l'afavorit en l'heretament de manera irrevocable. Tot i no ésser reflectit en el CS, expressament el caràcter irrevocable dels heretaments mutuels, tenint en compte que l'heretament es constitueix a favor de persones que han participat en l'atorgament del mateix, i amb els antecedents en la CDCC, podríem determinar que l'heretament mutual en el CS gaudia, com a tipus de pacte successori, de caràcter irrevocable.

En l'actualitat, com hem comentat a l'inici de l'apartat, la regulació dels heretaments en el CCCat, sense fer distinció entre les modalitats, confereix la qualitat d'hereu a la

---

¹³² Article 431-18.1 CCCat “L'heretament o pacte successori d'institució d'hereu confereix a la persona o persones instituïdes la qualitat de successores universals de l'heretant amb caràcter irrevocable, sens perjudici dels supòsits que regulen els articles 431-13, 431-14 i 431-21”.

¹³³ Garrido Melero, Martín. Los negocios jurídicos de base contractual: los pactos sucesorios. A Garrido Melero, Martín. *Derecho de sucesiones. Un estudio de los problemas sucesorios...*, ob. cit., p. 221.

¹³⁴ Puig i Ferriol, Lluís, Roca i Trías, Encarnació. Els heretaments. Puig i Ferriol, Lluís., Roca i Trías, Encarnació. *Institucions de Dret Civil de Catalunya.....*, ob. cit., p. 658.

persona afavorida en l'heretament amb caràcter irrevocable. L'ordenació de la successió en pacte successori d'heretament és plena.

Per tant, el causant, un cop atorgui un heretament no podrà decidir el destí dels seus béns per a després de la seva mort¹³⁵. Això significa que en un heretament no es poden pactar causes, que siguin lliurement revocables pel causant, per aquest motiu, el causant, no podrà realitzar cap disposició d'última voluntat que sigui revocable¹³⁶.

Hem de tenir en compte que, l'art. 431-1 CCCat parla de 'convenir' i, per a que hi hagi un veritable conveni, hi haurà d'haver una voluntat efectiva de concretar el negoci jurídic, el qual es determinarà, a través de l'acord de les parts. Per tant, la irrevocabilitat, sota el meu punt de vista, és una qualitat que diferencia aquesta manera d'ordenar la successió de les altres; la planificació duta a terme en els heretaments no la trobem, per exemple, en l'atorgament d'un testament, on només concorre la voluntat unilateral del testador. Els efectes en el testament, a més, es produeixen un cop el causant mor sense la possibilitat que l'hereu manifesti el seu punt de vista, mentre que, en els heretaments les dues o més persones que l'atorguen, poden pactar el seu contingut, imposar càrregues, determinar la finalitat del mateix, si es produiran efectes en vida del causant i si es limita el poder de disposició sobre els béns d'aquest últim, entre d'altres. És per això que, hi ha fonament per a que el legislador li doni aquest caràcter d'irrevocable, ja que, es demostra des de l'inici de la constitució del mateix, en tot moment la voluntat de les parts atorgants, de voler acordar el destí del seu patrimoni per a salvaguardar el patrimoni del futur causant en les mans que ell consideri oportunes.

Ara bé, al marge de la irrevocabilitat que caracteritza els heretaments, crida l'atenció que el CCCat, de forma general, preveu un gran nombre d'excepcions a aquesta irrevocabilitat, excepcions que a continuació tractarem i analitzarem.

---

¹³⁵ Amb l'excepció que es reservi determinats béns o una part al·lòtota del seu patrimoni per a disposar-ne en posterioritat. Vegi's en aquest sentit l'art. 431-22.1 CCCat.

¹³⁶ Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 315.

7.- L'EXCEPCIÓ A LA REGLA GENERAL: LA REVOCACIÓ DELS HERETAMENTS

7.1.- Aspectes generals sobre la revocació dels heretaments

L'article 431-16 CCCat preveu els efectes de la revocació dels heretaments. I, en aquest sentit, preveu que, tant per causes d'indignitat successòria, com per causes de revocació per voluntat unilateral, la revocació deixarà sense efecte l'heretament. En el cas en què s'hagués produït un transmissió de béns de present, es preveu que, a menys que hi hagués alguna previsió específica¹³⁷, es produiran els efectes propis de la revocació de les donacions previstos a l'article 531-15 CCCat¹³⁸. A més, si els béns transmesos de present han passat a terceres persones, només perden la seva eficàcia les alienacions a títol onerós i els gravàmens constituïts pels donataris un cop se'ls ha notificat la voluntat de revocar-los¹³⁹.

D'altra banda, si quan es faci efectiva la revocació, aquesta suposa un enriquiment injustificat a favor de qui revoca el pacte, la persona afectada per aquest fet tindrà dret a sol·licitar una compensació, si al moment d'efectuar la revocació, ja havia complert les obligacions o si havia realitzat les càrregues imposades per l'altra part¹⁴⁰.

---

¹³⁷ Per exemple, a través d'un pacte reversional.

¹³⁸ Article 531-15 CCCat “ 5. Les alienacions a títol onerós i els gravàmens fets pels donataris abans que els donants hagin notificat fefaentment la voluntat de revocació, en els supòsits de sobrevida i supervivència de fills, d'ingratitude i de pobresa, conserven la validesa, sens perjudici de l'obligació de restituir el valor en el moment de la donació dels béns de què hagin disposat o de què es vegin privats els donants per raó dels gravàmens que hi hagin imposat els donataris. En el supòsit d'incompliment de càrregues, les terceres persones titulars de drets sobre el bé donat es veuen afectades per la revocació d'acord amb les normes generals d'oposabilitat de drets a terceres persones”.

¹³⁹ Vegi's en aquest sentit, Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1380; Egea Fernandez, Joan: “La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya”, en *Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p. 14 i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (I). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., pp. 196-197.

¹⁴⁰ Vegi's en aquest sentit Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p.1379; Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 323; Egea Fernandez, Joan: “La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya”, en *Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p. 14; Egea Fernandez, Joan. *Comentarios al Libro Cuarto del Codi Civil de Catalunya, relatiu a les successions...*, ob. cit., pp. 1124-1125; Florensa Tomàs, Carles E. El régimen sucesorio de la Comunidad Autónoma de Cataluña. A Gimeno y Gómez-Lafuente, Juan Luís y Rajoy Brey, Enrique (cord.). *Regímenes económico-matrimoniales y sucesiones...*, ob. cit., pp.1107-1108 i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (I). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., p. 197.

7.2.- Revocació per indignitat

La revocació per causes d'indignitat està regulada a l'art. 431-13 CCCat¹⁴¹. Així, en el seu apartat primer estableix que “l'atorgant d'un pacte successori que sigui futur causant de la successió pot, per la seva sola voluntat, revocar les disposicions fetes a favor d'una persona que hagi incorregut en alguna causa d'indignitat successòria”.

Per a conèixer quines són les causes d'indignitat per a succeir s'ha de recórrer a l'article 412-3 CCCat¹⁴². Així, serà en casos com: haver estat condemnat per sentència ferma per haver matat o haver intentat matar dolosament el causant o els seus familiars; quan s'hagi estat condemnat per sentència ferma per calúmnies contra el causant, quan es permetrà revocar l'heretament per indignitat. Així, el causant, disposa de la facultat de revocar l'heretament, en virtut de l'art. 431-13.2 CCCat¹⁴³, i ho podrà fer en el termini d'un any comptat des del moment en què el causant coneix o té la possibilitat de conèixer raonablement la causa d'indignitat. No obstant això, si el causant mor sense conèixer la indignitat de l'hereu, l'art. 412-6.2 CCCat¹⁴⁴ preveu la possibilitat que les persones que resultarien afavorides per la declaració d'indignitat del causant puguin

---

¹⁴¹ Article 431-13 CCCat “1. L'atorgant d'un pacte successori que sigui futur causant de la successió pot, per la seva sola voluntat, revocar les disposicions fetes a favor d'una persona que hagi incorregut en alguna causa d'indignitat successòria. 2. La facultat de revocar caduca al cap d'un any comptat des del moment en què el causant coneix o pot conèixer raonablement la causa d'indignitat. 3. Si el causant mor sense haver pogut exercir l'acció o abans que caduqui el termini per a exercir-la, les persones legitimades per a fer valer les causes d'indignitat d'acord amb l'article 412-6 poden impugnar les disposicions a favor de l'indigne en el termini que fixa l'article 412-7. 4. La revocació per indignitat deixa sense efecte les disposicions correspectives fetes per l'indigne o les càrregues o obligacions assumides per aquest, si tenia la condició d'atorgant del pacte successori”.

¹⁴² Article 412-3 CCCat “Són indignes de succeir: a) El qui ha estat condemnat per sentència ferma dictada en judici penal per haver matat o haver intentat matar dolosament el causant, el seu cònjuge, la persona amb qui vivia en unió estable o algun descendent o ascendent del causant. b) El qui ha estat condemnat per sentència ferma dictada en judici penal per haver comès dolosament delictes de lesions greus, contra la llibertat, de tortures, contra la integritat moral o contra la llibertat i la indemnitat sexuals, si la persona agreujada és el causant, el seu cònjuge, la persona amb qui vivia en unió estable o algun descendent o ascendent del causant. c) El qui ha estat condemnat per sentència ferma dictada en judici penal per haver calumniat el causant, si l'ha acusat d'un delictes per al qual la llei estableix una pena de presó no inferior a tres anys. d) El qui ha estat condemnat per sentència ferma en judici penal per haver prestat fals testimoni contra el causant, si li ha imputat un delictes per al qual la llei estableix una pena de presó no inferior a tres anys. e) El qui ha estat condemnat per sentència ferma dictada en judici penal per haver comès un delictes contra els drets i deures familiars, en la successió de la persona agreujada o d'un representant legal d'aquesta. f) Els pares que han estat suspesos o privats de la potestat respecte al fill causant de la successió, per una causa que els sigui imputable. g) El qui ha induït el causant de manera maliciosa a atorgar, revocar o modificar un testament, un pacte successori o qualsevol altra disposició per causa de mort del causant o li ha impedit de fer-ho, i també el qui, coneixent aquests fets, se n'ha aprofitat. h) El qui ha destruït, amagat o alterat el testament o una altra disposició per causa de mort del causant”.

¹⁴³ Article 431-13.2 CCCat “La facultat de revocar caduca al cap d'un any comptat des del moment en què el causant coneix o pot conèixer raonablement la causa d'indignitat”.

¹⁴⁴ Article 412-6.2 CCCat “La causa d'ineficàcia ha d'ésser invocada per la persona o les persones que resultarien immediatament afavorides per la successió en cas que es declarés la indignitat o la inhabilitat”.

exercir l'acció de revocació al·legant aquesta causa. I ho hauran de fer dins del termini de quatre anys, en virtut de l'article 412-7.1 CCCat que estableix que "l'acció declarativa de la indignitat o la inhabilitat successòries caduca una vegada transcorreguts quatre anys des que la persona legitimada per a exercir-la coneix o pot conèixer raonablement la causa d'ineficàcia i, en tot cas, una vegada transcorreguts quatre anys des que la persona indigna o inhàbil pren possessió dels béns en qualitat d'hereva o legatària"¹⁴⁵.

En estreta relació amb aquesta possibilitat de revocació dels heretaments per indignitat successòria, cal fer referència a la figura de reconciliació i perdó, prevista a l'art. 412-4 CCCat¹⁴⁶. Aquesta es fonamenta en el supòsit en què el causant, tot i conèixer la indignitat de l'hereu, va decidir atorgar heretament o, el perdona un cop s'ha constituït l'heretament a través d'escriptura pública, cas en què, les causes de revocació no tindran eficàcia. També opera aquesta figura quan al causant li hagi caducat el termini per a sol·licitar la revocació de l'heretament. En aquest cas, el silenci s'equipara amb la figura que estem analitzant. Cal posar de relleu que, en el supòsit que el causant perdoni expressament la indignitat de l'hereu, aquest perdó tindrà caràcter irrevocable, és a dir, no es podrà tornar a declarar la indignitat de l'hereu mai més¹⁴⁷.

Segons DEL POZO CARRASCOSA "lo revocable no es la totalidad del pacto sucesorio, sino sólo las <<disposiciones>> hechas a favor del indigno, por lo que sigue

---

¹⁴⁵ Vegi's en aquest sentit Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1378; Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 320-321; Egea Fernandez, Joan. "La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya", en Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, *Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p. 13; Egea Fernandez, Joan. *Comentaris al Llibre Quart del Codi Civil de Catalunya, relatiu a les successions...*, ob. cit., pp. 1118-1120 i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (I). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., pp. 195-196.

¹⁴⁶ Article 412-4 CCCat "1. Les causes d'indignitat successòria no produeixen efectes: a) Si el causant atorga la disposició a favor de l'indigne coneixent la causa d'indignitat. b) Si el causant, coneixent la causa d'indignitat, es reconcilia amb l'indigne per actes indubtables o el perdona en escriptura pública. c) En les disposicions fetes en pacte successori, si la facultat de revocació atribuïda al causant caduca. 2. La reconciliació i el perdó són irrevocables".

¹⁴⁷ Vegi's en aquest sentit, Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1378 i Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 320-321 i Egea Fernandez, Joan. *Comentaris al Llibre Quart del Codi Civil de Catalunya, relatiu a les successions...*, ob. cit., p. 1120.

vigente el resto del contenido del pacto sucesorio”¹⁴⁸. Seguint l’opinió de l’autor, el CCCat en els articles 431-13 i ss., regula la revocació dels pactes successoris en general, és a dir, no té en compte si és heretament o pacte successori d’atribució particular, la qual cosa comporta, sota el meu punt de vista confusió en aquesta causa de revocació pels següents motius: si ens centrem en la literalitat de l’article, es desprèn que aquest article va dirigit per als pactes successoris d’atribució particular, ja que en el seu primer paràgraf estableix “les disposicions” i en el punt quart torna a fer referència a “les disposicions” que es quedaran sense efecte. En cap moment fa referència a la ineficàcia total del pacte que seria on podríem englobar l’heretament, ja que, si en l’heretament el que es fa és instituir hereu universal a una persona, si aquesta persona resulta indigna, s’hauria de poder declarar ineficaç tot l’heretament i no només unes disposicions. El que determina el Codi, sota el meu punt de vista, és que quedaran revocades disposicions concretes, mentre que la resta de disposicions continuen vigents. D’altra banda, si entenem que quan l’article parla de “disposicions” fa referència, també, a la d’institució d’hereu, podríem fer enquadrar la situació. Tot i això, sota el meu punt de vista, no resulta la forma més apropiada d’expressar aquesta causa de revocació. El més encertat, segons la meua opinió, seria crear un apartat en l’article 431-13 CCCat en que es referís al cas concret de l’heretament o bé, que el legislador hagués previst unes causes de revocació específiques en els articles posteriors referents als heretaments.

7.3.- Revocació per inhabilitat

El CCCat no preveu expressament un article que reguli la inhabilitat com una causa de revocació dels pactes successoris, ja que aquesta causa té caràcter indisponible, és a dir, no es preveu el perdó per part del causant. Però, per analogia amb allò previst per a la revocació per indignitat, DEL POZO CARRASCOSA entén que “el otorgante de un pacto sucesorio podrá revocar la disposición hecha a favor de un inhàbil” ja que en determinats casos, per exemple, el religiós que assisteix a l’heretant i capta la seva voluntat per a que tota la seva herència sigui per a una comunitat religiosa, és interessant poder frenar aquesta captació de la voluntat¹⁴⁹. Sota el meu punt de vista, aquesta causa de revocació no és necessària tractar-la específicament en els heretaments, ja que, és una causa de revocació general dels actes successoris.

---

¹⁴⁸ Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1378.

¹⁴⁹ Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 321.

7.4.- Altres causes de revocació: la revocació per voluntat unilateral

L'article 431-14 CCCat¹⁵⁰, sota la rúbrica "Revocació per voluntat unilateral" enumera les causes de revocació dels pactes successoris de les disposicions que aquest conté per decisió dels atorgants del pacte. Aquestes causes regulades en relació amb els pactes successoris amb caràcter general, com les anteriors, són causes aplicables, tant als heretaments com a pactes successoris d'atribució particular, en defecte de la inexistència regulació específica per als heretaments.

D'acord amb l'apartat primer de l'art. 431-14 CCCat, els atorgants del pacte podran revocar l'heretament en la seva totalitat o de forma parcial¹⁵¹.

La revocació d'un pacte successori per voluntat unilateral consisteix en la declaració unilateral del causant, feta en escriptura pública, on es manifestarà la voluntat de deixar sense efecte el pacte successori, i que s'haurà de notificar als altres atorgants del pacte. L'hereu, al qual se li revocaran les seves facultats, disposa del termini d'un mes des de que rep la notificació de revocació per a oposar-s'hi en la forma que correspon¹⁵² i, si no ho fa dintre el termini establert, s'entendrà acceptada la revocació¹⁵³.

El causant, en virtut de l'art. 431-14.2 CCCat disposa del termini de quatre anys a comptar des del moment en que es va produir la causa de revocació, per a exercir la seva facultat de revocació. Tanmateix, i a diferència del que succeeix en la revocació per indignitat, la facultat de revocació per voluntat unilateral no és transmissible als

---

¹⁵⁰ Article 431-14 CCCat "1. Els atorgants d'un pacte successori poden revocar unilateralment el pacte o, si escau, les disposicions que conté: a) Per les causes pactades expressament. b) Per incompliment de les càrregues imposades a l'afavorit. c) Per impossibilitat de compliment de la finalitat que va ésser determinant del pacte o d'alguna de les seves disposicions. d) Per l'esdeveniment d'un canvi substancial, sobrevingut i imprevisible de les circumstàncies que en van constituir el fonament. 2. La facultat de revocació caduca al cap de quatre anys comptats des del moment en què es va produir el fet determinant d'aquesta".

¹⁵¹ Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1379.

¹⁵² Vegi's en aquest sentit l'article 431-15.2 CCCat.

¹⁵³ Vegi's en aquest sentit Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 1378-1379; Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 323; Egea Fernandez, Joan: "La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya", en *Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p. 13; Florensa Tomàs, Carles E. El règimen sucesorio de la Comunidad Autónoma de Cataluña. A Gimeno y Gómez-Lafuente, Juan Luís y Rajoy Brey, Enrique (cord.). *Regímenes económico-matrimoniales y sucesiones...*, ob. cit., p.1107; Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...*, ob. cit., p. 2869 i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (I). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., pp. 196-197.

successors de l'atorgant del pacte¹⁵⁴. D'aquesta manera ho reafirma EGEA FERNÁNDEZ quan afirma que “caldria dir que les úniques persones que en realitat poden revocar-lo són les que van fer la institució o l'atribució patrimonial (...). No es preveu cap mena d'acció d'impugnació que puguin exercir d'altres persones, si el causant ha mort abans que hagi caducat l'acció”¹⁵⁵. Per això, ens podem trobar la situació amb què, si és l'hereu afavorit en heretament contra qui vol dur a terme la revocació, però no atorgant del pacte, aquest no es pugui oposar, de manera que l'heretament serà revocat¹⁵⁶.

A continuació passarem a analitzar breument les causes de revocació per voluntat unilateral previstes en el Codi a l'article 431-14 CCCat.

a) Les causes expressament pactades

En el moment de l'atorgament de l'heretament, i com a conseqüència de la concurrència de la voluntat de les parts, es permet fixar les causes de revocació que les parts considerin oportunes. La possibilitat de pactar les causes de revocació s'hauria de posar en relació amb l'evolució històrica de la figura dels heretaments, ja que, mentre que el que es pretenia amb la revocació era que el patrimoni familiar no anés a parar fora del nucli familiar (per exemple, si els instituïts en heretament es divorciaven, es desfeia el pacte) amb la regulació actual, en cap moment s'impedeix que es pugui pactar qualsevol causa que considerin oportuna sense cap limitació familiar o legal. Per tant, aquest precepte no estableix un llistat *numerus clausus*, sinó que pel contrari, totes aquelles

---

¹⁵⁴ Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 321.

¹⁵⁵ Egea Fernandez, Joan. Comentaris al Llibre Quart del Codi Civil de Catalunya, relatiu a les successions..., ob. cit., p. 1124.

¹⁵⁶ Vegi's en aquest sentit Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 1378-1379; Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 323; Egea Fernandez, Joan: “La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya”, en *Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p. 13; Egea Fernandez, Joan. *Comentaris al Llibre Quart del Codi Civil de Catalunya, relatiu a les successions...*, ob. cit., p. 1124; Florensa Tomàs, Carles E. El régimen sucesorio de la Comunidad Autónoma de Cataluña. A Gimeno y Gómez-Lafuente, Juan Luís y Rajoy Brey, Enrique (cord.). *Regímenes económico-matrimoniales y sucesiones...*, ob. cit., p.1107; Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral...*, ob. cit., p. 2869 i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (I). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., pp. 196-197.

causes que les parts considerin que són motiu de revocació podran ser incorporades en l'heretament, fent constar de forma expressa aquesta voluntat¹⁵⁷.

b) L'incompliment de les càrregues imposades a l'afavorit

El legislador ha optat per determinar com a càrrega el que seria una obligació derivada de l'heretament. En altres paraules, l'incompliment de les càrregues es resumeix a la falta de compliment d'allò que s'havia pactat que l'afavorit faria o realitzaria¹⁵⁸.

La càrrega consisteix, doncs, en una conducta que s'ha de realitzar per part de l'afavorit quan es volen evitar les conseqüències negatives que comportaria el fet de no dur a terme aquesta conducta¹⁵⁹.

La tipologia de les càrregues o gravàmens pot ser, a mode d'exemple, haver d'alimentar el causant i treballar per a l'empresa o establiment familiar, haver de cursar una carrera o bé, haver-se de fusionar amb una determinada empresa, entre d'altres.

c) La impossibilitat de compliment de les finalitats

Pot ocórrer que s'hagi constituït un pacte successori amb la voluntat d'assolir una finalitat concreta. En aquest cas, com és lògic, si no s'assoleix la finalitat perseguida, el causant pot deixar sense efecte l'heretament. Cal posar de relleu que és el causant qui pot deixar sense efecte l'heretament, de manera que, si aquest mor l'heretament no es podrà deixar sense efecte ja que és una facultat personalíssima de la que disposa el causant atorgant del pacte. Per tant, podem afirmar que qui té la potestat per a determinar si la finalitat del pacte s'ha complert o no és el causant¹⁶⁰.

---

¹⁵⁷ Vegi's en aquest sentit, Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1379; Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 322; Egea Fernandez, Joan: "La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya", en *Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p. 15 i Egea Fernandez, Joan. *Comentaris al Llibre Quart del Codi Civil de Catalunya, relatiu a les successions...*, ob. cit., p. 1125.

¹⁵⁸ Egea Fernandez, Joan: "La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya", en *Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p. 15.

¹⁵⁹ Vegi's en aquest sentit, Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 322; Egea Fernandez, Joan: "La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya", en *Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p. 15; Egea Fernandez, Joan. *Comentaris al Llibre Quart del Codi Civil de Catalunya, relatiu a les successions...*, ob. cit., pp. 1125-1126.

¹⁶⁰ Vegi's en aquest sentit, Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de*

d) Canvis substancials, sobrevinguts i imprevisibles

Si un cop constituït l'heretament, la realitat canvia fins a tal punt que res té a veure amb la realitat del moment de la constitució de l'heretament, el legislador habilita als atorgants del pacte per a que puguin dur a terme la revocació. Aquests canvis han de ser substancials i imprevisibles, és a dir, no s'haurien pogut preveure en el moment de constituir l'heretament per tal que l'atorgant del pacte pugui revocar tot o part del pacte successori¹⁶¹.

7.5.- La revocació en l'heretament preventiu

Com ja sabem, tal i com hem vist en l'apartat 4.4 del treball, si es constitueix un heretament preventiu, l'heretant, podrà en un futur revocar l'heretament de forma unilateral. El causant, en virtut de l'art. 431- 21 CCCat podrà revocar l'heretament, esdevenint d'aquesta forma ineficaç. No obstant això, per a revocar un heretament preventiu, serà necessari fer-ho a través de testament notarial obert o un nou pacte successori¹⁶².

7.6.- La incidència de les crisis matrimonials o de convivència en l'eficàcia dels heretaments

Pel que fa a la incidència de les relacions personals en l'eficàcia d'un heretament cal dir que, la crisi matrimonial o de convivència no és exactament una causa de revocació contemplada per l'art. 431-14 CCCat com una de les causes de revocació, però sí que és una causa d'ineficàcia dels heretaments.

Així, l'art. 431-17 CCCat preveu que “1. La nul·litat del matrimoni, la separació matrimonial i el divorci, o bé l'extinció d'una unió estable de parella, de qualsevol dels atorgants no altera l'eficàcia dels pactes successoris, llevat que s'hagi pactat una altra

---

sucesiones..., ob. cit., p., 322; Egea Fernandez, Joan: “La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya”, en Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, *Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p. 15 i Egea Fernandez, Joan. *Comentaris al Llibre Quart del Codi Civil de Catalunya, relatiu a les successions...*, ob. cit., p. 1127.

¹⁶¹ Vegi's en aquest sentit, Egea Fernandez, Joan: “La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya”, en Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, *Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p. 15 i Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones...*, ob. cit., pp. 322-323.

¹⁶² Vegi's en aquest sentit, Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1379 i Egea Fernandez, Joan: “La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya”, en Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, *Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p.14.

cosa. 2. Com a excepció al que estableix l'apartat 1, els heretaments o les atribucions particulars fetes a favor del cònjuge o del convivent en unió estable de parella, o dels parents d'aquests, esdevenen ineficaces en els supòsits que regula l'article 422-13.1 i 2, llevat que s'hagi convingut el contrari o això resulti del context del pacte”.

La norma general és que la ruptura matrimonial o de parella de qualsevol dels atorgants no afectarà a l'eficàcia del pacte successori, a menys que, els propis atorgants haguessin pactat que es produiria la ineficàcia de l'heretament si hi havia una ruptura matrimonial o de convivència. Però, com hem vist, el segon paràgraf regula l'excepció en virtut de la qual “la institució d'hereu, els llegats i les altres disposicions que s'hagin ordenat a favor del cònjuge del causant esdevenen ineficaços si, després d'haver estat atorgats, els cònjuges se separen de fet o judicialment, o es divorcien, o el matrimoni és declarat nul, i també si en el moment de la mort hi ha pendent una demanda de separació, divorci o nul·litat matrimonial, llevat de reconciliació”¹⁶³. És a dir, en el cas en que d'un heretament resulti afavorit un dels cònjuges, el convivent en parella estable, o un dels familiars del cònjuge, per remissió de l'art. 431-17.2 CCCat, a l'art. 422-13 CCCat es produirà la ineficàcia de l'heretament a menys que s'hagués pactat la permanència de la eficàcia, o bé que del context es desprengués que l'heretament havia de continuar produint efectes¹⁶⁴.

---

¹⁶³ Article 422-13.1 CCCat per remissió de l'art. 431-17.2.

¹⁶⁴ Vegi's en aquest sentit, Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones...*, ob. cit., p. 1381; Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña...*, ob. cit., p. 324; Egea Fernandez, Joan: “La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya”, en Il·lustre Col·legi d'Advocats de Tarragona, *Jornada de Dret de Successions...*, ob. cit., p. 16 i Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (I). A Gete-Alonso y Calera, M^a del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña...*, ob. cit., pp. 196-197.

8.- REFLEXIONS SOBRE LA IRREVOCABILITAT EN FRONT LA REVOCABILITAT DELS HERETAMENTS

En aquesta part del treball passarem a reflexionar sobre quin és el grau d'irrevocabilitat dels heretaments basant-nos en la regla general i en les excepcions previstes en el CCCat.

Primerament, cal recordar que, com ja hem comentat al llarg del treball, una de les principals característiques d'aquesta institució és la seva irrevocabilitat. La irrevocabilitat ens aporta una seguretat jurídica que no ens podrà aportar mai el testament ja que, en un testament hom pot constituir-ne un i a l'endemà modificar-lo o revocar-lo, en el cas de l'heretament, per a poder fer aquestes dues coses serà necessària la concurrència de la voluntat de totes les parts per a la seva modificació. I no només això, sinó que per a la seva revocació, farà falta que la Llei ho permeti. Per tant, com a institució jurídica per a la ordenació de la successió l'heretament és, a la vegada, una protecció per al futur hereu, ja que li aporta unes certes garanties, perquè ell serà qui adquirirà tot el patrimoni del causant, i una seguretat per a l'heretant, ja que, l'hereu haurà de complir, allò que s'ha determinat en l'acte.

Com a contrapartida, el propi CCCat preveu determinades causes de revocació que poden comportar la ineficàcia de l'heretament. Analitzarem aquestes causes que permeten la revocació per la voluntat unilateral del causant.

- a) Indignitat per a succeir: tal i com hem comentat al llarg del treball, el causant podrà revocar l'heretament fet a favor de l'heretat en els supòsit en que concorri alguna causa d'indignitat successòria. En un primer moment, es pot considerar que la indignitat successòria no és possible que estigui prevista com una causa de revocació, ja que en realitat la indignitat no és relativa a l'heretament, sinó que, fa referència a la qualitat de l'hereu com a tal. La indignitat es pot produir tant en un hereu testamentari com contractual i, per això, no pot ser considerada una causa de revocació dels heretaments. Ara bé, sota el meu punt de vista, quan la voluntat del causant és qui determinarà si operarà aquesta causa de revocació, a través de la figura de la reconciliació i el perdó, llavors, sí que ens podríem qüestionar si és causa de revocació indisponible o disponible per a les parts i afecta a l'heretament específicament. Tot i aquesta reflexió, la reconciliació i el perdó estan previstos en l'article 412-4 CCCat la qual cosa ens indica que no és

una previsió pròpia per als heretaments, sinó que, és una possibilitat general de relacionada amb la figura de la indignitat successòria.

- b) Inhabilitat successòria: La inhabilitat successòria és una causa de revocació indisponible i, per aquest motiu ni tan sols el Capítol I, relatiu als pactes successoris la preveu com a tal. És una causa que, tal i com hem vist en el punt referent a la indignitat successòria, afecten a la qualitat d'hereu en general, no a l'hereu contractual específicament.
- c) Revocació per voluntat unilateral de l'heretant: Aquestes causes de revocació són, les que comporten més dubte a l'hora de poder afirmar la irrevocabilitat dels heretaments. El CCCat preveu que, l'heretant podrà revocar unilateralment el pacte, és a dir, sense el consentiment de l'altra part que ha atorgat l'heretament, per quatre circumstàncies diferents. En el moment de l'atorgament de l'heretament, es permet poder pactar les causes que es consideren que, en cas de produir-se, han de provocar que l'heretament sigui revocat. A la vegada, també es permet la imposició de càrregues a l'afavorit. Com a conveni de voluntats que és, les parts poden considerar oportú l'establiment de determinades causes que provoquin que l'heretament esdevingui ineficaç. Per aquest motiu, és totalment acceptable que ho facin, ja que, les dues parts estan mostrant la voluntat d'acordar-ho. Ara bé, si l'heretat no realitza alguna de les accions que es van determinar com a causes de revocació i, segueix el que l'heretament estableix, el mateix no serà mai revocable. En aquest punt és on entra en joc l'astúcia i la intel·ligència dels atorgants del pacte. Hauran de pactar les causes i, per tant, hauran de tenir clar quins són els motius que provocaran la revocació de l'heretament i en quina amplitud. Perquè d'acord amb el que pactin sortirà perjudicat l'hereu o l'heretant.

En tercer lloc, un dels motius que pot provocar que l'heretament sigui revocat és la impossibilitat de complir amb la finalitat que es preveia en el pacte, però, ens trobem en el mateix supòsit que abans, tot depèn de la voluntat de les parts, tant en el moment de la constitució de l'heretament, com en el moment en que l'heretat decideix fer cas omís a les indicacions de l'heretant.

Per últim, els canvis substancials, sobrevinguts i imprevisibles també poden comportar la revocació de l'heretament. En aquest cas, hauria de ser la jurisprudència qui determinés què significa substancial, sobrevingut o imprevisible, ja que, ni la Llei ni la doctrina ho ha definit. Però degut al poc ús

que es fa dels heretaments, la jurisprudència no s'ha pronunciat al respecte. Des del meu punt de vista, aquesta substancialitat, imprevisibilitat i sobrevenença, han de venir determinades per l'actuació de l'heretat, ja sigui de forma conscient o de forma involuntària. Per tant, en aquest últim dels casos, podríem dir que tampoc s'atorga a l'heretant una facultat a la lliure revocació de l'heretament.

En conseqüència, podem determinar que, l'heretament és una institució jurídica de base contractual, irrevocable, però que, al formar part de la successió contractual, s'ha de tenir en compte la voluntat de les persones en tot moment. Per aquest motiu, les parts han de poder determinar aquelles clàusules que considerin més oportunes en tot moment.

9.- CONCLUSIONS

Les conclusions que he pogut extreure d'aquest treball es sintetitzen en els següents punts:

PRIMERA. La regulació dels heretaments en la CDCC es trobava ubicada en el Llibre I, relatiu a la família, per considerar-los un negoci jurídic de caràcter matrimonial. Per tant, tot i tenir com a finalitat l'ordenació de la successió del causant, van determinar, molt encertadament que l'element familiar prevalia sobre el successori ja que l'essència del mateix era, en aquell moment, promoure que el patrimoni familiar quedés en el si de la família. Posteriorment, el CS passa a regular els heretaments en el Llibre II relatiu a les successions. Pel que fa a la ubicació de la institució tant en el CS com en el CCCat, se situen els heretaments dintre del Llibre relatiu a les Successions i, el fet d'aïllar-lo de la regulació relativa a la família, ve donat per la preferència que s'ha atorgat als heretaments configurats unilateralment a favor dels fills i pels efectes que l'heretament produeix, a la mort del causant. S'ha obviat per complet el caràcter contractual de la figura i el caràcter familiar, que és la icona del seu origen.

SEGONA. El CCCat ha introduït, presumptament, grans novetats respecte els heretaments per a que aquests tornin a tenir transcendència jurídica, és a dir, que els subjectes que han d'ordenar la successió per al moment de la seva mort, no es plantegin únicament la possibilitat d'elaborar un testament, sinó que, tinguin en compte aquesta institució jurídica. Tot i l'intent del legislador de revitalitzar la institució, en el present, no ha sorgit efectes positius ja que, la regulació actual no s'ha deslligat per complet de l'anterior i, encara preveu els heretaments com una forma d'ordenar la successió dintre l'àmbit familiar. No obstant aquesta afirmació, cal dir que determinats requisits que abans eren necessaris, en l'actualitat s'han vist modificats. Tals com, la necessitat d'atorgar l'heretament a través de capítols matrimonials que ara, simplement es requereix que sigui a través d'escriptura pública, o, la no distinció cap a qui van dirigits els heretaments que abans es feia entre 'a favor dels contraents' i 'a favor dels fills dels contraents'.

TERCERA. La capacitat exigida per a la constitució d'un heretament, en virtut de l'art. 431-4 CCCat, és la majoria d'edat i la plena capacitat d'obrar. Altrament, cal dir que la manca de la capacitat d'obrar exigida, comporta la anul·labilitat de l'heretament, però no comporta la seva nul·litat. Per tant, ens podríem trobar davant un problema jurídic ja

que pot ser constituït un heretament per una persona sense capacitat d'obrar, i per tant, hi haurà determinats actes, davant els quals no respondrà. Ara bé, difícilment una persona que constitueix un heretament, permetrà que l'altra part ho faci sense la capacitat exigida ja que en podria resultar perjudicat.

QUARTA. L'heretament mutual pot ser pactat per les persones que el CCCat legitima legitimades per a constituir un pacte successori en general i són les següents: el cònjuge o futur cònjuge, la persona amb qui conviu en unió estable de parella, els parents en línia directa sense limitació de grau, o en línia col·lateral dins del quart grau, en ambdós casos tant per consanguinitat com per afinitat i els parents per consanguinitat en línia directa o en línia col·lateral, dins del segon grau, de l'altre cònjuge o convivent. Per tant, ens trobem en què un heretament mutual podrà ser constituït per persones que no siguin cònjuges, a diferència del que es preveia abans per a aquesta figura i, a més, podrà ésser constituït entre més de dues persones recíprocament ja que, la Llei no estableix cap limitació cap als atorgants.

QUINTA. Un dels efectes de l'heretament, permet que l'heretant, en virtut de l'article 431-22 CCCat es pugui reservar per a poder disposar d'ells a través d'actes *mortis causa*. L'instrument jurídic a utilitzar en aquests supòsits serà una donació, codicil, memòria testamentària o un altre pacte successori. Per tant, manca la previsió de poder fer reserves de béns a través de testament. En aquest punt, és on cal explicar que tant el testament com l'heretament comporten la institució d'hereu i, per tant, seran incompatibles entre si. És per això que no pots pactar un heretament i voler fer una reserva de béns a través de testament, ja que, si vols fer aquesta reserva de béns vol dir que, amb anterioritat has constituït un heretament i, són institucions completament incompatibles. L'heretament es troba enquadrat en la successió contractual i, com a tal, tindrà preferència davant el testament tal i com preveu l'art. 411-3 CCCat.

SEXTA. Els heretaments es troben configurats en la regulació actual, com un pacte successori amb caràcter irrevocable. Aquesta irrevocabilitat suposa que, un cop es constitueix l'heretament, les disposicions en ell contingudes, vinculen a les parts que les han pactat i no poden ser revocades lliurement. Tot i aquesta irrevocabilitat, el CCCat preveu determinades causes de revocació les quals, poden fer trontollar l'essència que tenia l'heretament. A través de tot l'estudi realitzat en aquest treball, m'adono que, les causes de revocació previstes, només prendran força quan hi hagi supòsits que són

transcendentals en la continuïtat de l'heretament. Per tant, aquestes causes de revocació es troben justificades.

10.- BIBLIOGRAFIA

- Legislació

España. Ley 40/1960, de 21 de julio; sobre Compilación del Derecho Civil Especial de Cataluña. *Boletín Oficial del Estado*, 22 de julio de 1960, núm. 275, pp. 10221-10224.

Cataluña. Ley 40/1991, de 30 de diciembre. Código de sucesiones por causa de muerte en el Derecho Civil de Cataluña. *Boletín Oficial del Estado*, 27 de febrero de 1992, núm. 50, pp. 6762-6789.

Catalunya. Llei 10/2008, de 10 de juliol, del llibre quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 17 de juliol de 2008, núm. 5175, pp. 55923-56024.

- Doctrina

Del Pozo Carrascosa, Pedro. Los pactos sucesorios. A Del Pozo Carrascosa, Pedro, Vaquer Aloy, Antoni i Bosch Capdevila Esteve. *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones*. 2ª ed. Madrid: Marcial Pons, 2013. 978-84-15948-12-4.

Del Pozo Carrascosa, Pedro. Pactos sucesorios en Cataluña. A Del Pozo Carrascosa, Pedro. *Tratado de derecho de sucesiones: código civil y normativa civil autonómica: Aragón, Baleares, Cataluña, Galicia, Navarra, País Vasco*. Judith Solé Resina (coord); María del Carmen Gete-Alonso y Calera (dir.). Tom I. Cizur Menor: Aranzadi, S.A, 2011. 978-84-470-3640-0.

Egea Fernandez, Joan. *Comentaris al Llibre Quart del Codi Civil de Catalunya, relatiu a les successions*. Egea Fernandez, Joan i Ferrer Riba Josep (dir), Alascio Carrasco Laura (coord.). Barcelona: Atelier, 2009. 978-84-92788-11-8.

Egea Fernandez, Joan: “La successió contractual en el Llibre IV del Codi Civil de Catalunya”, en Il·lustre Col·legi d’Advocats de Tarragona, *Jornada de Dret de Successions*. Enfoque XXI, Tarragona 2008

Garrido Melero, Martín. Los negocios jurídicos de base contractual: los pactos sucesorios A Garrido Melero, Martín. *Derecho de sucesiones. Un estudio de los problemas sucesorios a través del Código Civil y del Código de Sucesiones por causa*

de muerte en Cataluña. Tom I. 2ª ed. Barcelona: Marcial Pons, 2009. 978-84-9768-688-6.

Gómez Taboda, Jesús. Pactos sucesorios. A Gómez Taboda, Jesús. *Derecho de sucesiones de Cataluña. Teoría y práctica*. Valladolid: Lex Nova, 2012. 978-84-9898-378-4.

Jou i Mirabent, Lluís. Los heredamientos y la transmisión del patrimonio familiar. A Martín Garrido Melero, Josep María Fugardo Estivill (coord). *El patrimonio familiar, profesional y empresarial. Sus protocolos: Constitución. Gestión. Responsabilidad, Continuidad y Tributación*. Volum IV. Barcelona: Bosch, 2005.84-9790-138-X.

Puig i Ferriol, Lluís, Roca i Trías, Encarnació. Els heretaments. Puig i Ferriol, Lluís., Roca i Trías, Encarnació. *Institucions de Dret Civil de Catalunya*. Barcelona: Bosch, Casa Editorial, S.A, 1988.

Rivas Martínez, Juan José. Cataluña: Sucesión contractual. A Rivas Martínez, Juan José. *Derecho de sucesiones. Común y foral*. Madrid: Dykinson, 2009. 978-84-9849-427-3

Siso Oliver, Ángel; Siso Muntañola, Gema Maria. Los heredamientos. A Martínez-Simancas, S.J, Bercovitz, R.R. *Derechos Civiles de España*. Volum III. Madrid: Sopec, 2000, 84-85533-90-9.

Trinchant Blasco, Carlos. Sucesión contractual. A Martínez Sanchiz, José Ángel i Trinchant Blasco, Carlos (coord). *Memento Práctico Francis Lefebvre*. Madrid: Ediciones Francis Lefebvre, 2013-2014. 978-84-15446-14-9.

Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (I). A Gete-Alonso y Calera, Mª del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña*. 2ª ed. Valencia: Tirant lo Blanch, 2008. 978-84-9876-308-9.

Ysàs Solanes, Maria. Pactos sucesorios (II). A Gete-Alonso y Calera, Mª del Carmen, Llobet Aguado, Josep, Solé Resina, Judith i Ysàs Solanes, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña*. 2ª ed. Valencia: Tirant lo Blanch, 2008. 978-84-9876-308-9.

- **Articles Doctrinals/ Revistes jurídiques**

Esquirol Jiménez, Victor. El heredamiento mutuo preventivo: una figura a reconsiderar en la práctica notarial. *La notaria*. 0210-427X, 2008, núm. 59-60.

Egea Fernandez, Joan. Els heretaments, en Àrea de Dret Civil (coord.), *El nou Dret successori del Codi Civil de Catalunya*. Setenes Jornades de Dret català a Tossa, PPU, Barcelona, 1994.

Florensa Tomàs, Carles E. El régimen sucesorio de la Comunidad Autónoma de Cataluña. A Gimeno y Gómez-Lafuente, Juan Luís y Rajoy Brey, Enrique (cord.). *Regímenes económico-matrimoniales y sucesiones*. Cizur Menor: Aranzadi, S.A, 2008. 978-84-470-3156-6, Tomo II.

Ginés Castellet, Núria. Los pactos sucesorios en Cataluña: entre la tradición y la innovación. *Actualidad Civil*. 0213-7100, 2011, núm. 5.

González Bou, Emilio. La revitalización de los heredamientos en el nuevo Libro IV del Código Civil de Cataluña. *La notaria*. 0210-427X, 2008, núm. 59-60.

Lalinde Abadía, Jesús. La problemática histórica del heredamiento. *Anuario de historia del derecho español*. 0304-4319, 1961, núm. 31.

Puig i Ferriol, Lluís. Comentario a la Sentencia de 1º de junio de 1970 heredamiento: función. Heredamiento a favor de los contrayentes: heredamiento simple. Facultades del heredante en el heredamiento simple. *Revista Jurídica de Cataluña*. 0210-4296, 1971, Vol.70, núm. 2.

Roca de Laqué, Maria Encarna. Comentario a la Sentencia de 30 de abril de 1971, heredamiento preventivo en Cataluña, su función. La supervivencia del heredamiento cuando existe un testamento posterior ineficaz. *Revista jurídica de Cataluña*. 0210-4296, 1972, Vol.71, núm. 2.

Tort-Martorell Llabres, Carmen. Los principio sucesorios de Derecho romano y la sucesión contractual en el vigente Código Civil de Cataluña: el heredamiento. *Revista General de Derecho Romano*. 1697-3046, 2013, núm. 21.

- **RECURSOS ELECTRÒNICS**

<http://www.boe.es/boe/dias/1960/07/22/pdfs/A10215-10245.pdf> (visitat per última vegada el 26/04/2015)

<http://www.aranzadidigital.es> (visitat per última vegada el 29/05/2015)

http://dialnet.unirioja.es/buscar/documentos?querry=Dismax.DOCUMENTAL_TODO=heredamientos (visitat per última vegada el 27/04/2015)

<http://civil.udg.edu/normacivil/cat/CSC/Csc2.htm> (visitat per última vegada el 24/06/2015)

<http://aranzadi.aranzadidigital.es/maf/app/search/template?stnew=true&stid=dictionary> (visitat per última vegada el 12/07/2015)